

**T. C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

**Psikoloji Anabilim Dalı
Klinik Psikoloji Bilim Dalı**

**ROMANTİK İLİŞKİSİ OLAN YETİŞKİNLERİN EBEVEYNLERİ İLE
OLAN BAĞLANMA VE CİNSEL DOYUM İLİŞKİSİNİN
İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

İrem YAVUZ

**Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Aman Sado ELEMO**

İstanbul – 2022

TEZ TANITIM FORMU

Yazar Adı Soyadı : İrem YAVUZ

Tezin Dili : Türkçe

Tezin Adı : Romantik İlişkisi Olan Yetişkinlerin Ebeveynleri ile Olan Bağlanma ve Cinsel Doyum İlişkisinin İncelenmesi

Enstitü : İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Anabilim Dalı : Psikoloji

Tezin Türü : Yüksek Lisans

Tezin Tarihi : 13.01.2022

Sayfa Sayısı : 87

Tez Danışmanı : Dr. Öğr. Üyesi Aman Sado ELEMO

Dizin Terimleri : Romantik İlişki, Bağlanma, Cinsel Doyum

Türkçe Özet : Araştırmada, romantik ilişkisi olan yetişkin bireylerin ebeveynlerine bağlanmaları ile cinsel doyum arasındaki ilişkiyi incelemek için bireylerin geriye dönük ebeveynlerine bağlanma düzeyleri incelenmiştir. Bu konu kapsamında hem literatür hem de uygulama üzerinde durularak araştırma kapsamına bağlı çıkarımların geliştirilmesi sağlanmıştır. Bireylerin erken çocukluk döneminde ebeveynlerine olumlu bağlanma geliştirmelerinin, cinsel doyum düzeyleri ile olumlu yönde ilişkili olabileceği varsayılmaktadır.

Dağıtım Listesi : 1. İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsüne
2. YÖK Ulusal Tez Merkezine

İrem YAVUZ

**T. C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

Psikoloji Anabilim Dalı
Klinik Psikoloji Bilim Dalı

**ROMANTİK İLİŞKİSİ OLAN YETİŞKİNLERİN
EBEVEYNLERİ İLE OLAN BAĞLANMA VE CİNSEL
DOYUM İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

İrem YAVUZ

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Aman Sado ELEMO

İstanbul – 2022

BEYAN

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğu, kullanılan verilerde herhangi tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez olarak sunulmadığını beyan ederim.

İrem YAVUZ

.../.../2022

İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İrem YAVUZ'un "Romantik İlişkisi Olan Yetişkinlerin Ebeveynleri ile Olan Bağlanma ve Cinsel Doyum İlişkisinin İncelenmesi" adlı tez çalışması, jürimiz tarafından Psikoloji anabilim dalı, Klinik Psikoloji bilim dalında YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan

İmza

Dr. Öğr. Üyesi Aman Sado ELEMO

Üye

İmza

Dr. Öğr. Üyesi Esra SAVAŞ

(Danışman)

Üye

İmza

Dr. Öğr. Üyesi Fatih BAL

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

... / ... / 2022

İmzası

Prof. Dr. İzzet GÜMÜŞ

Enstitü Müdürü

ÖZET

Çalışmada, romantik ilişkisi olan yetişkin bireylerin ebeveynlerine bağlanmaları ile cinsel doyum arasındaki ilişkiyi incelemek için bireylerin geriye dönük ebeveynlerine bağlanma düzeyleri incelenmiştir. Bireylerin erken çocukluk döneminde ebeveynlerine olumlu bağlanma geliştirmelerinin, cinsel doyum düzeyleri ile olumlu yönde ilişkili olabileceği varsayılmaktadır.

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından hazırlanan Sosyodemografik Bilgi Formu, Yeni Cinsel Doyum Ölçeği, Ana-Baba Tutumları I-II Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma örneklemini romantik ilişkisi olan yetişkin bireyler oluşturmaktadır. Anket sorularını 212 (%75,1) kadın ve 70 (%24,8) erkek olmak üzere 282 birey yanıtlamıştır. Araştırmaya katılan bireylerin çoğunluğu (%66.3) 18-24 yaş grubu olmuştur. Araştırma sürecinde ölçme araçlarından elde edilen veriler SPSS programı kullanılarak analiz edilmiştir.

Çalışmanın bulgularına göre erkek-kız arkadaş tipinde kararlı bir ilişki içinde olarak tanımlanan bireyler, kendilerini geçici bir ilişki içinde olarak tanımlayan bireylere göre cinsel olarak daha fazla doyuma sahiptirler. Üç yıldan fazladır romantik ilişkiye sahip olan katılımcılar, üç aydan daha az zamandır romantik ilişkisi olan katılımcılara kıyasla cinsel olarak daha fazla doyuma sahiptirler. Bireylerin ebeveynlerine bağlanmalarında babaların kontrolü veya aşırı koruması, diğer bağlanma boyutlarına kıyasla artan cinsel tatmin için pozitif bir öngörücü faktördür. Ayrıca bağlanma ilişkisinde babaların kontrol veya aşırı koruması, cinsel ilişki doyumunun eş/partner merkezli cinsel aktivite merkezli boyutundan (partnerin cinsel davranışı/tepkileri ve cinsel aktivitelerin çeşitliliği ve/veya sıklığı) elde edilen cinsel tatminin pozitif ve önemli bir belirleyicisidir.

Anahtar Kelimeler: Romantik İlişki, Bağlanma, Cinsel Doyum

SUMMARY

In this study, a retrospective assessment of early parent – child relationship of adults with romantic relationships and their sexual satisfaction was examined. It is hypothesized that individuals' positive attachment in their early parent-child relationship may positively be associated with their sexual satisfaction during their adulthood romantic relations.

In this study, the Sociodemographic Information Form prepared by the researcher, the New Sexual Satisfaction Scale and the Parental Bonding Instrument (for fathers and mothers) were used as data collection tools. The research sample consists of adult individuals who identified themselves to be in a romantic relationship. 282 individuals, 212 (75.1%) women and 70 (24.8%) men, answered the survey questions. The majority (66.3%) of the individuals participating in the study aged between 18 and 24. Data obtained via the measurement tools were analyzed using the SPSS program.

According to the findings of the study, Individuals in a committed relationship of boyfriend - girlfriend type were more sexually satisfied as compared to individuals identifying themselves as being in a casual relationship. Participants who reported to have over three years of romantic relationship were more sexually satisfied compared to individuals having less than three months of romantic relationships. Fathers control or overprotection in the early parent-child relationship is a positive predictive factor for increased sexual satisfaction compared to other early parent-child bonding dimensions. Moreover, fathers control or overprotection in the early parent-child relationship is a positive and significant predictor of sexual satisfaction derived from the Partner/sexual activity centered dimension (partner's sexual behavior/reactions and the diversity and/or frequency of sexual activities) of sexual satisfaction.

Keywords: Romantic Relationship, Attachment, Sexual Satisfaction

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
SUMMARY	ii
İÇİNDEKİLER	iii
KISALTMALAR	vi
TABLOLAR LİSTESİ.....	vii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	viii
EKLER LİSTESİ	ix
ÖNSÖZ.....	x
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

TEZİN AMACI

1.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	6
1.2. Araştırmanın Problemi.....	7
1.3. Araştırmanın Hipotezleri	7
1.4. Araştırma Kapsamı ve Sınırlılıkları.....	8

İKİNCİ BÖLÜM

BAĞLANMA İLE İLGİLİ KAVRAMLARIN TANIMLANMASI VE ROMANTİK İLİŞKİLERDE BAĞLANMA STİLLERİNDE BELİRLEYİCİ FAKTÖRLER

2.1. Bağlanma Kavramı ve Kapsamı	9
2.1.1. Bağlanmanın değerlendirilmesi	10
2.1.2. Bağlanma kavramının tarihçesi ve gelişme süreci	11
2.1.3. Bağlanma kuramı.....	12
2.2. Bağlanma ve Yaşa Bağlı Değerlendirmeler	14
2.2.1. Ergenlikte ve genç erişkinlikte bağlanma.....	15
2.2.2. Yetişkinlerde bağlanma	16
2.3. Bağlanma Bozuklukları ve Etkileri.....	18
2.3.1. Romantik ilişkilerde bağlanma bozukluklarının etkileri ve sonuçları.....	19
2.4. Bağlanmanın Romantik İlişkiler Üzerinde Etkileri	21

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

CİNSELLİK İLE İLGİLİ KAVRAMLARIN TANIMLANMASI VE ROMANTİK İLİŞİKLERDE CİNSEL DOYUMU ETKİLEYEN FAKTÖLER

3.1. Cinsellik Kavramı ve Kapsamı.....	23
--	----

3.1.1. Cinsellik ile ilgili kavramlar	24
3.1.2. Cinselliğin değerlendirilmesi ve genel araştırmalar	24
3.1.3. Cinsel doyumun tanımlanması	26
3.1.4. Cinsel doyumun boyutları	27
3.1.5. Cinsel doyumunu etkileyen faktörler	28
3.2. Cinsel Doyumun Romantik İlişki Üzerindeki Etkileri	30
3.2.1. Bağlanmaya etkileri.....	31

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

4.1. Araştırmanın Modeli.....	33
4.2. Araştırmanın Evreni ve Örnekleme.....	33
4.2.1. Demografik değişkenlere ilişkin analizler.....	33
4.3. Veri Toplama Araçları.....	35
4.3.1. Sosyodemografik veri formu	35
4.3.2. Yeni cinsel doyum ölçeği	35
4.3.3. Anne-babaya ilişkin görüşler ölçeği I-II	35
4.4. Verilerin Analizi	36

BEŞİNCİ BÖLÜM

BULGULAR

5.1. Değişkenlere ilişkin Betimsel Bulgular	37
5.2. Romantik İlişkisi Olan Yetişkin Bireylerin Genel Cinsel Doyumunun Cinsiyet, Yaş, Eğitim Durumu, İlişki Süreleri, Partnerlerinin Fiziksel Özelliklerini Beğenme, Gelir Durumu, İlişki Türü Ve Medeni Haline Göre Değişimine İlişkin Bulgular	39
5.3. Romantik İlişkisi Olan Yetişkin Bireylerin Genel Cinsel Doyum, Ben Merkezli Cinsel Doyum, Eş-Partner-Cinsel Aktivite Merkezli Cinsel Doyumun Yordayıcılarına İlişkin Bulgular	43

ALTINCI BÖLÜM

TARTIŞMA VE YORUM

6.1. Romantik İlişkisi Olan Bireylerin Cinsel Doyum Düzeyleri Bazı Sosyal Değişkenlerin (Cinsiyet, İlişki Süreleri, Partnerin Fiziksel Özelliklerini Beğenme, Gelir, İlişki Türü, Eğitim, Yaş) Durumuna Göre Farklılaşmaktadır Hipotezine İlişkin Tartışma ve Yorum.	46
6.2. Romantik İlişkisi Olan Yetişkin Bireylerin Genel Cinsel Doyumu İle Bağlanma Boyutları (Anne İlgisi Boyutu, Baba İlgisi Boyutu, Anne Kontrol/Aşırısı Koruma, Baba Kontrol/Aşırısı Koruma) Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır Hipotezine İlişkin Tartışma ve Yorum.....	49

6.3. Romantik İlişkisi Olan Yetişkin Bireylerin Ben Merkezli Cinsel Doyumu İle Bağlanma Boyutları (Anne İlgisi Boyutu, Baba İlgisi Boyutu, Anne Kontrol/Aşırı Koruma, Baba Kontrol/Aşırı Koruma) Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır Hipotezine İlişkin Tartışma ve Yorum	50
6.4. Romantik İlişkisi Olan Yetişkin Bireylerin Eş/Partner Cinsel Aktivite Merkezli Cinsel Doyumu İle Bağlanma Boyutları (Anne İlgisi Boyutu, Baba İlgisi Boyutu, Anne Kontrol/Aşırı Koruma, Baba Kontrol/Aşırı Koruma) Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır Hpotezine İlişkin Tartışma ve Yorum	50
SONUÇLAR VE ÖNERİLER	53
KAYNAKÇA	57
EKLER.....	65

KISALTMALAR

- DSM-V** : The Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders
SPSS : Statistical Package for the Social Sciences

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Sosyo-demografik özelliklere ilişkin frekans dağılım tablosu	32
Tablo 2. Değişkenlere ait betimsel istatistikler	36
Tablo 3. Değişkenler arasındaki korelasyon katsayıları	37
Tablo 4. Genel cinsel doyumun cinsiyete göre değişim t test sonuçları	38
Tablo 5. Genel cinsel doyumun yaşa göre varyans analizi sonuçları	38
Tablo 6. Genel cinsel doyumun eğitim seviyesine göre varyans analizi sonuçları	39
Tablo 7. Genel cinsel doyumun gelir durumuna göre varyans analiz sonuçları	39
Tablo 8. Genel cinsel doyumun partnerin fiziksel özelliklerini beğenme durumuna göre varyans analiz sonuçları.....	40
Tablo 9. Genel cinsel doyumun medeni hale göre varyans analizi sonuçları	40
Tablo 10. Genel cinsel doyumun medeni hale göre değişimi post hoc sonuçları.....	41
Tablo 11. Genel cinsel doyumun ilişki sürelerine göre varyans analizi sonuçları	41
Tablo 12. Genel cinsel doyumun ilişki sürelerine göre post hoc sonuçları	42
Tablo 13. Genel cinsel doyumun yordayıcılarına ilişkin regresyon analiz sonuçları	43
Tablo 14. Ben merkezli cinsel doyumun yordayıcılarına ilişkin regresyon analiz sonuçları...43	
Tablo 15. Eş/partner-cinsel aktivite merkezli cinsel doyumun yordayıcılarına ilişkin regresyon analiz sonuçları.....	44

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Cinsel Yanıt Modeli incelenmesi	25
--	----

EKLER LİSTESİ

Ek A. Etik Kurul Onay Yazısı	64
Ek B. Sosyo-demografik Veri Bilgi Formu.....	65
Ek C. Anne Babaya İlişkin Görüşler Ölçeği I	66
Ek D. Anne Babaya İlişkin Görüşler Ölçeği II.....	68
Ek E. Yeni Cinsel Doyum Ölçeği	70

ÖNSÖZ

Çalışma sürecinde bu aşamaya kadar gelmiş olmama yardımcı olan bilgi birikimi ile yol gösterici olan değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Aman Sado ELEMO'ya ve tez savunmasında yapıcı eleştirileri ile tezime katkı sağlayan değerli hocalarım Dr. Öğr. Üyesi Esra SAVAŞ ve Dr. Öğr. Üyesi Fatih BAL'a teşekkürlerimi sunarım.

Bu zorlu süreçte desteğini hiç eksik etmeyen, sevgisini her zaman hissettiren, tüm hayatım boyunca beni cesaretlendiren, gururlandıran, hayatımın her anında yanımda olan, bilgi birikimi ile bana destek olan biricik ablam Öğr. Üyesi Yonca YAVUZ AKÇAY'a ve bu stresli süreçte manevi olarak her zaman yanımda olan Uzm. Dr. Ufuk ÇALIŞKAN'a sonsuz teşekkür ederim.

Her zaman sevgisini, desteğini gösteren ve bu süreçte de desteğini eksik etmeyen, her zaman yanımda olan annem Hülya YAVUZ'a babam Kemal YAVUZ'a ve kardeşim Kerem YAVUZ'a sonsuz teşekkür ederim.

GİRİŞ

Bağlanma ve cinsellik bireyin hayatında önemli bir yer kaplamaktadır. Bağlanma, kişinin yaşantısının ilk aylarıyla beraber başlamaktadır. İlerleyen süreçlerde ise karşı cinsle olan ilişkileriyle devam etmektedir. Kişinin eş seçmeye olan bakış açısını da etkileyen önemli bir konudur. Bu nedenle ise kişinin romantik ilişkisi üzerinde de önemlidir. Romantik ilişkilerde ilişki doyumu ve buna bağlı olarak cinsel doyum da önemli kavramlardan biridir. Yapılan araştırmalar göstermektedir ki bireyler evlilik hayatlarında cinsel yaşantılarında uyum içerisindeyseler yaşadıkları en ufak problemleri dahi çözümlenmekte daha başarılı oluyorlar. Cinselliğin ilişkiler üzerindeki etkisi cinsel doyum üzerinden değerlendirilirken, bağlanma ile ilişkisi merak edilmektedir. Bağlanma davranışı ve özel anlamda bağlanma stilleri, birçok farklı şekillerde kendisini gösterebilir. Bu stiller ise güvenli, güvensiz, saplantılı, kayıtsız, kaçınan bağlanma şeklinde belirtilebilir (Bartholomew, 1990). Bağlanma stillerine ilişkin farklı yorumlar geliştirilmiştir (Akhunlar, 2010). Bu açıdan araştırmaların çoğunluğu, güvenli bağlanma şekli olumlu görülmeyle birlikte, güvensiz bağlanma stili olumsuz yönleriyle ifade edilmektedir. Güvensiz bağlanma, olumsuz yaşam koşullarına neden olması yönüyle incelenmektedir (Bakiler ve Satan, 2020). Güvenli bağlanma ise, karşılıklı ilişkilerde güven faktörünü karşıladığından daha sağlıklı ilişki sürecinin de geliştirilmesine katkı sunmaktadır (Fraleay ve Davis, 1997). Bu tür bireylerin aynı zamanda yaşam doyumları fazla olmakla birlikte, yüksek benlik saygısına da sahip olduklarından bahsedilebilir. Dolayısıyla güvenli bağlanma şekli, bağlanma stilleri arasında ilişki sürecinden en iyi şekilde verimin alınmasına katkı sunmaktadır. Bireylerin bağlanma düzeylerine göre romantik ilişkilerinden aldıkları cinsel doyumun kendi kimliklerini tanımlama biçimlerine göre şekillenebilir. Birey yukarıda bahsedildiği gibi olumlu bir benlik algısı geliştirdiği olumlu bağlanmada yaşam doyumunu ve özsaygı konularında daha olumlu hissedecektir. Bu partneri ile olan cinsel yaşamında farklılaşmaya sebep olacak mıdır? Bu araştırmada cevaplanma istenen soru budur. Bir ilişkide cinsel doyumun yüksek olması bize bireyler ve ilişkileri hakkında bazı bilgiler verebilir. Cinsel doyumun boyutlarından biri de iletişimdir. İletişimdeki problemler cinsel doyum kalitesini etkilerken. Bireylerin iletişim şekilleri yine ebeveynleri ile kurdukları bağ üzerinden incelenebilir. Olumlu bağlanma gerçekleştiren bireyler özsaygı, özsevgi ve yüksek benlik algısıyla

kendini ifade etmek konusunda daha başarılı olacaktır. Olumlu bağlanma gerçekleştiren bireylerin yaşadığı ilişkide iletişim daha kuvvetli olacağından dolayı cinsel doyum bunda pozitif etki görecektir. Bireylerin görünüşlerinden memnuniyetleri ve psikolojik iyi oluş halleri de cinsel doyumunu etkileyen faktörlerdendir. Bu bağlamda çiftlerin bireysel olarak olumlu kimlik algıları cinsel doyumlarında etkili faktörlerdir. Bireylerin olumlu kimlik algılarını etkileyen en önemli şeylerden biri yetiştirildiği ailedir. Ailenin gelenek-görenekleri, sosyo-kültürel seviyesi birey büyürken, Bağlanma ise Kaya Balkan (2009) tarafından da ifade edildiği üzere, çocukluk döneminde bağlanma figürünün sonucunda gelişmesine zemin hazırlamasıdır. Bağlanma figürü çocuklarda, tehlikeden korunma amacını taşımaktadır. Ebeveynlere bağlılığın zaman içerisinde kopması, kişinin bağlanma davranışında farklı durumların gelişmesine ortam hazırlamaktadır. Burada ise özellikle de bağlanma, kişinin ilerleyen dönemlerdeki hayatını etkilemektedir. Birey bakım vereni ile kurduğu birincil bağlanmadan sonra özellikle ergenlik döneminde aile, anne baba ile kurulan bağın önemi yerini sosyal onay, kabul edilme gibi kavramlara bırakır. Yetişkinlik döneminde ise ikincil bağlanmayı gerçekleştirir.

Ergenlikte ve yetişkinlikte kardeşler, akrabalar, yakın arkadaşlar, öğretmenler ve romantik ilişki partnerleri gibi bireyler bağlanma figürü olarak işlev görürler (Mikulincer ve Shaver, 2007). Genelde ikincil bağlanmanın kişinin romantik ilişki yaşadığı eşi/partneri ile olması beklenir. Bu anlamda yetişkinlikte partner ile kurulan bağ da literatürde bir çok araştırmaya konu olmuştur. İkincil bağlanmanın birincil bağlanmadan etkilendiği de düşünülmektedir.

Bağlanma stilleri açısından güvenli ve güvensiz bağlanma gibi diğer bağlanma stili, saplantılı bağlanmadır. Bu tür bağlanmada birey, sosyal çevreleri gereğince kabul görmediklerini düşünmekle birlikte kendilerine güven duyulmadıklarına ilişkin yoğun bir kaygı yaşamaktadırlar. Saplantılı bağlanan kişiler genel olarak özgüven eksikliği yaşamaktadırlar. Bu nedenden kaynaklı olarak ise sürekli terk edilme korkusu ve aynı şekilde reddedilme korkusunu da yaşamaktadırlar. Aynı şekilde bu bağlanma şeklinde kişi, sürekli olumsuz tutumlar geliştirmektedir. Burada ise genelde kendilerine ilişkin olumsuz görüşler geliştirmektedirler. Böylece saplantılı bağlanan bireyler, kendilerini fazlasıyla değersiz görmekle birlikte, sıklıkla kaçınma davranışından bulunmaktadır.

Aynı şekilde bu tür kişiler, insanları mutlu edebilme amacıyla fazla çaba göstermekle birlikte, diğer insanlara da yakınlık duyma isteğindedirler. İnsanların kendilerinden uzaklaşmalarına neden olan davranışlar da bu tür süreçlerle bağlantılı gelişmektedir (Güldür, 2020). Kayıtsız bağlanma stili dikkate alındığında ise saplantılı bağlanmalara oranla düşük anksiyetenin olduğu belirtilebilmektedir. Aynı şekilde yüksek kaçınma davranışının da sergilendiğinden bahsedilebilmektedir. Bu tür kişiler genelde bir hayal kırıklığını yaşamayı önlemek için yakın ilişkilerde bulunmaktan kaçınmaktadırlar. Yine aynı şekilde özgüvenleri düşüktür. Çekingen bir yapıya sahiptirler. Reddedilme korkusu taşırlar (Yonar, 2019). Kaçınan bağlanma stilinde ise, yakın ilişki kurmaktan kaçınan bireyler, çevresine soğuk davranışlar sergilemektedirler. Bu bireyler kendileri için oldukça olumlu imgelemeler geliştirmektedirler (Erişti, 2010).

Bağlanmanın önemi ve etkisi, kişinin kurduğu ilişkilerdeki davranışlarını etkilemektedir. Romantik ilişkisi olan bireyler, normal yakın ilişki kurduğu kişilerden daha farklı davranışlar sergileyebilmektedir. Bu doğrultuda bağlanma düzeyleri böyle bir ilişki biçiminde daha önemli yere sahiptir. Örneğin Kırıt Gülaydın ve Semerci (2018) çalışmasında bağlanma düzeyi ile ilişki doyumu arasındaki gelişme, bağlanma modelinin çeşidine göre değişmektedir. Örneğin saplantılı bağlanma stilindeki kişiler, yakın ilişkilerinde sürekli kendilerini ispatlama ve kanıtlama eğilimi göstermektedirler. Bu ise gerçekçi olmayan beklentilere girmelerine neden olabilmektedir. Bu tür modelde olduğu gibi birçok örnek, bağlanma stilleri ile romantik ilişki arasında doğrudan etki taşıyan konulara işaret etmektedir. Bu konulardan biri de cinsel doyumdur. Ateş (2019) tarafından da ifade edildiği üzere, kişinin yetişkinlik döneminde bağlanma, kişinin bakımı ve cinsel birleşme sistemlerini içeren faktörler erken bağlanmadan farklılaşmaktadır. Okci (2017) tarafından ise cinsel doyumla bağlanma arasındaki ilişki, güvenli bağlanma açısından pozitif yönde anlamlılığın olduğunu gösterir. Cinsel doyum, psikolojik haz konusuyla da ilişkilidir. Çünkü saplantılı bağlanmada cinsel doyum, negatif açıdan sonuç da doğurmaktadır (İnci ve Ergen, 2009). Öztahtacı (2017) çalışmasında evlilik doyumu ile cinsel doyum arasındaki ilişki incelenmiştir. Evlilik doyumunda ise bağlanma düzeyine göre değerlendirme yapılmıştır. Bu açıdan yakın ilişkiyi kurma ve romantik ilişkinin devam etmesi, bağlanma düzeyi ile doğrudan ilişkilidir. Aynı şekilde cinsel doyum, cinsiyete göre de açıklanabilmektedir. Sarı (2008) tarafından akılcı olmayan inançlar gereğince kadınların, ‘anlaşmazlık yıkıcıdır’ düşüncesine inanmaları kadar, erkeklerin de ‘cinsel

mükemmellik' olarak kabul gördükleri bir ilişki sürecinin sonuçları, bağlanma stilleri ile cinselliğe bakış açıları arasında yorum geliştirmeye de katkı sağlamıştır. Buna göre erkeklerin cinsel mükemmellik algıları, cinsel doyumun karşılanması açısından cinsiyete göre sonuçları farklılaşmaktadır. Dolayısıyla cinsel doyum ve bağlanma arasındaki ilişki, romantik ilişki sürecinde önemli bir konu olarak kabul edilebilmektedir.

Araştırma kapsamında, ifade edilen bu konular çerçevesinde, romantik ilişkisi olan yetişkinlerin ebeveynlerine bağlanmaları ile cinsel doyumları arasındaki ilişki incelenecektir. Bu amaçla çalışmanın ikinci bölümünde bağlanma ile ilgili genel tanımlar yapılacak ve bağlanmanın romantik ilişkilere olan etkisine değinilecektir. Bu şekilde bağlanma, bağlanma bozuklarıyla ilgili değerlendirmeler yapılacaktır. Araştırmada üçüncü bölümde, cinsellik ile ilgili kavramların tanımlanması ve romantik ilişkide cinsel doyumunu etkileyen konulara değinilecektir. Bu doğrultuda bağlanmanın romantik ilişkisi olan yetişkin bireylerdeki etkilerine bakılacaktır. Araştırma genelinde bu aşamaya kadar literatür genelinde değerlendirmeler yapılmaya çalışılacaktır. Araştırmanın son bölümünde, romantik ilişkisi olan bireylerin ebeveynlerine bağlanmaları ile cinsel doyum arasındaki ilişkide değerlendirmeler, araştırma analizi ile belirlenmeye çalışılacaktır. Bu analiz sonucunda elde edilen bulgular ise, bu kapsamda yapılmış diğer ilişkili örneklerle beraber yorumlanacaktır. Araştırma geneli böylece hem kuramsal çerçeve incelemesi hem de analiz doğrultusunda tamamlanacaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

TEZİN AMACI

1.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Yapılan çalışmanın amacı romantik ilişkisi olan yetişkin bireylerin ebeveynlerine bağlanmaları ile cinsel doyum arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Araştırmada ayrıca ebeveynlerine bağlanmaları ve cinsel doyumun bazı sosyo-demografik faktörlere göre farklılaşıp farklılaşmadığının incelenmesi hedeflenmiştir.

Bağlanma, bireyin hayatının temelinde yer almaktadır. Birey, doğduğu ilk andan itibaren kendisine ilk bakım veren kişi ile bağ kurmaktadır. Birey, bağlanmayı gerçekleştirdikten sonra yetişkin hayatında da bunun izlerini taşımaktadır. Ebeveynlerin çocuklarına kazandırdığı temel duygular ve bu yönde saygının, sevginin sonucunda bireyin kazandığı özsaygı, özsevgi gibi hususlar, çevresiyle olan etkileşiminde önemli birer konulardır. Yapılan araştırmalar göstermektedir ki, bireyler evlilik hayatlarında cinsel yaşantılarında uyum içerisindeyseler yaşadıkları en ufak problemleri dahi çözümlenmekte daha başarılı oluyorlar. Evlilik uyumu ve cinsel uyum arasında anlamlı ilişki olduğu daha önceki çalışmalarda ortaya konulmuştur. Bu anlamda, çift uyumunu yakalayabilmenin faktörleri nelerdir? Bireyin bağlanma düzeyleri bunlardan biri olabilir, bireylerin çift olarak uyumlanabilmesi için bireysel olarak bazı yönlerini geliştirmiş olması gerekmektedir. Bunlardan en önemlileri ise özsevgi ve özsaygıdır. Özsevgi ve özsaygının temellerinin atıldığı nokta ise birincil bakım verene bağlanmakla başlamaktadır. Yapılan diğer araştırmalar orgazm zorluğu olan kadınların çocukluklarında babalarıyla daha az tatmin edici ilişkileri olduğunu göstermiştir. Bozuk aile ilişkileri olan, duygusal yakınlık ve nitelikli iletişim kuramayan, ihmalkar ve ilgisiz babaları olan kadınlarda orgazm bozukluğu daha sık görülmektedir. Dolayısıyla bu çalışma, bireylerin farkındalığının artmasına, var olan cinsel sorunlarının nedenlerini ararken onlara irdeleyebilecekleri bir alan sunmak konusunda fayda sağlayacaktır. Bağlanmanın insan hayatının temelinde yer almasından dolayı ve cinselliğinde temel dürtülerden oluşuyla insan doğasının özünde var olan cinsellikten doyum sağlamanın arasında bir bağ olduğu düşünülmektedir. Literatürde, bireylerin ebeveynlerine bağlanmaları ve cinsel doyum arasındaki ilişkiyi inceleyen kapsamlı bir araştırmaya rastlanmamıştır.

Yapılan bir çalışmada, cinsel doyum ve bağlanma stilleri arasındaki ilişki incelenmiştir. İlişki kalitesinin güvenli bağlanma stili ile istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki olduğu saptanmıştır. Araştırma sonucunda, güvenli bağlanma stili düzeyi arttıkça, ilişki kalitesinin de arttığı tespit edilmiştir (Okci, 2017). Böylece daha güvenli bağlanan çiftlerin daha sağlıklı ilişkiye sahip olmaları da muhtemeldir. Fakat çalışmanın temel amacı, cinsel doyum ve bireyin ebeveynlerine bağlanmaları arasındaki ilişkiyi incelemekle sınırlı olmayıp katılımcı sayısının fazlalığı ile daha kapsamlı çalışmanın, daha güvenilir sonuçlar getireceğinin düşünülmesidir. Tüm bunlardan dolayı literatüre ayrı bir katkının da sağlanması hedeflenmektedir.

1.2. Araştırmanın Problemi

Bağlanma ve cinsel doyum arasındaki ilişkiyi incelerken sosyodemografik verilere göre bunların değişkenlik gösterip göstermediği de sunulacaktır. Birey olumlu bağlanmayı ebeveynlerine karşı gerçekleştirmiş olabilir fakat yaş, eğitim, partneri ile olan ilişki süresi gibi faktörler de cinsel doyum üzerinde etkili olacak mıdır? Araştırmada genel kapsamda incelemeler, bu açıdan incelenmeye çalışılacaktır.

1.3. Araştırma Hipotezleri

Araştırma kapsamında hipotezler şu şekilde belirlenmiştir:

- Romantik İlişkisi Olan Yetişkin Bireylerin Genel Cinsel Doyumu İle Bağlanma Boyutları (Anne İlgil Boyutu, Baba İlgil Boyutu, Anne Kontrol/Aşırı Koruma, Baba Kontrol/Aşırı Koruma) Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.
- Romantik İlişkisi Olan Yetişkin Bireylerin Ben Merkezli Cinsel Doyumu İle Bağlanma Boyutları (Anne İlgil Boyutu, Baba İlgil Boyutu, Anne Kontrol/Aşırı Koruma, Baba Kontrol/Aşırı Koruma) Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.
- Romantik İlişkisi Olan Yetişkin Bireylerin Eş/Partner Cinsel Aktivite Merkezli Cinsel Doyumu İle Bağlanma Boyutları (Anne İlgil Boyutu, Baba İlgil Boyutu, Anne Kontrol/Aşırı Koruma, Baba Kontrol/Aşırı Koruma) Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.

- Romantik İlişkisi Olan Bireylerin Cinsel Doyum Düzeyleri Bazı Sosyal Değişkenlerin (Cinsiyet, İlişki Süreleri, Partnerin Fiziksel Özelliklerini Beğenme, Gelir, İlişki Türü, Eğitim, Yaş) Durumuna Göre Farklılaşmaktadır.

1.4. Araştırma Kapsamı ve Sınırlılıkları

Araştırma kapsamı aşağıdaki gibidir:

1. Romantik ilişkisi olan bireylerin kendilerine sorulan sorulara içtenlikle yanıt verdiği kabul edilmektedir.
2. Araştırmaya katılan 282 kişilik örneklem grubunun evreni temsil ettiği varsayılmaktadır.
3. Araştırmada kullanılan kişisel ve Sosyo-Demografik Bilgi Formu, Yeni Cinsel Doyum Ölçeği ve Anne-Babaya İlişki Görüşler Ölçeği I-II (ABBÖ) ilgili değişkenleri geçerli ve güvenli bir şekilde ölçmektedir.

Araştırmanın sınırlılıkları aşağıdaki gibidir:

1. Türkiye’de yaşayan romantik ilişkisi olan bireylerden elde edilen verilerle sınırlıdır.
2. Elde edilen veriler romantik ilişkisi olan 282 bireyden elde edilmiştir.
3. Kişisel ve Sosyo-Demografik Bilgi Formu, Yeni Cinsel Doyum Ölçeği ve Anne-Babaya İlişkin Görüşler Ölçeği I-II (ABBÖ) maddeleri ile sınırlıdır.

İKİNCİ BÖLÜM

BAĞLANMA İLE İLGİLİ KAVRAMLARIN TANIMLANMASI VE ROMANTİK İLİŞKİLERDE BAĞLANMA STİLLERİNDE BELİRLEYİCİ FAKTÖRLER

2.1. Bağlanma Kavramı ve Kapsamı

Bağlanma kavramı, klasik koşullanmada Pavlov'un klasik koşullanma deneyinde olduğu gibi, köpeğin zil sesini duymasıyla beraber salya salgılaması örneğine benzemektedir. Yaşanan bu süreç ve gelişme içerisinde bağlanma konusu açıklanabilmektedir. Bebeğin gereksinimlerinin karşılanmasıyla beraber başlayan bu süreç, bebeğin rahatlama duygusu ve ihtiyaçlarının görülmesine dayalı olarak bakıcısı ile bağ kurmasına ilişkin olumlu duyguları geliştirmesidir. Bebeğin yakın çevreleriyle kurduğu olumlu bağ, doğuştan var olan bir gereksinim olarak da açıklanamamaktadır. Bu bağ, etkileşim halinde kalınan kişinin yaklaşımına göre gelişmektedir. Bu nedenle kurulan bağın kalitesi üzerinde durulmaktadır. Bağlanma ilişkisinde yoksunluk ve yetersizlik, çocuğun ilerleyen dönemlerde farklı sorunlar yaşamasına da neden olabilir (Soysal vd., 2005).

Bağlanma duygusu ve ilişkisi, insanın diğer insanlarla bir arada yaşamasından kaynaklanan ve dolayısıyla topluluk halinde yaşamasının bir gerekliliğine bağlı oluşan duygudur. İnsanların yaşamlarını sürdürebilmesi açısından bu konu, gereksinime ihtiyacı olan bir canlı olmasından dolayı, başkalarına ihtiyaç duymaktadır. Burada ise bağlanma gereksinimi ön plana çıkmaktadır. Bağlanma bu şekilde bebeğin doğumuyla beraber başlar ve özellikle duygusal yönü ağır basarak hayatı boyunca devam eder (Karakaş ve Şahin Dağlı, 2019). Bağlanma konusu ve son kırk yıllık süreçte bağlanma kuramı dikkatleri üzerine çekmiştir. Bağlanma böylece kişinin sadece bebeklik ve çocukluk dönemi ile sınırlı değildir. Özellikle de yetişkinlik dönemlerinde, bağlanma stilleriyle ilişkili incelenmektedir. Örneğin yetişkinlik döneminde bağlanma, güvenli ve güvensiz bağlanma arasındaki farklılığı ortaya koymak amacıyla birçok çalışmanın da yapıldığı örnekleri içermektedir (Morsünbül ve Çok, 2011). Aynı şekilde ergenlik döneminde bağlanma konusu, ebeveyne bağlanma açısından önemli bir konudur. Örneğin Furman ve Buhrmester (1992) tarafından konu, ergenlerin genelde duygusal destek almak amacıyla arkadaşlarından destek aldıklarını ifade etmektedir. Ancak aynı

şekilde Nickerson ve Nagle (2005) çalışmasında ergenlerin, ebeveynlerini de bazı bağlanma ihtiyaçlarını giderme açısından kullanmaya devam ettiklerini belirtmiştir. Burada özellikle de olumlu bağlanma, genç erişkinliğe kadar bireyin iyi oluş halini de etkilemektedir.

Bağlanma konusu bu açıdan bireyin hayatının her aşamasında insan ilişkileriyle beraber kendisini göstermektedir. Çocuğun ebeveynleriyle kurduğu bağın çocukluk döneminde kopması ile yaşanan sorunlar, bağlanmanın kapsamını incelemeyi önemli kılmaktadır. Çocukluk döneminde bağın kopmasıyla başlayan gelişmeler, çocuğun son derece ciddi olmasına ve olumsuz problemler yaşamasına ortam hazırlamaktadır. Bu ise bağlanmanın sağlıklı büyüme açısından önemli olduğunu göstermektedir. Burada ise bağlanma kuramı gereğince çocuk, zihinsel olarak sağlıklı büyüebilmek ve aynı şekilde insanlara yakınlık kurmak için doyum ve hazzı yaşmalıdır. Bu konuyla ilgili bir değerlendirme ise, çocukların bağlanma açısından temel sorunlarına ilişkin ifade edilebilmektedir. Çocukların annelerine gerçek bağlanmayı oluşturamaması halinde, sevgiden yoksun kalmaları ve sevmeyi başaramamaları söz konusudur (İlaslan, 2009). Bu gibi durumlar gereğince bağlanma kavramı ve kapsamı, kişinin hayatında ve insan ilişkilerinde önemlidir.

2.1.1. Bağlanmanın değerlendirilmesi

Bağlanma, kişinin hayatında erken dönemleriyle belirlenmekle birlikte, sürekli bir boyut kazandığı düşünülen, kişinin ilişki kurma örüntüsünde önemli bir yere sahip olan unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Çocukluk döneminde gelişmesinden sonra çok az değişkenlik göstermektedir. Bağlanma çeşitlerinde ise klinik görünümler farklılaşmaktadır. Özellikle de ileriye ya da geriye dönük etkileri vardır. Burada ebeveyn işlevinde ise kalite, kişinin ilişki süreçlerini de etkilemektedir (Morsünbül ve Çok, 2011). Bu yönde ayrı incelemeler olmakla birlikte, çocuklukta ve erişkinlikte bağlanmanın değerlendirilmesi konusu önemli bir fonksiyondur.

Bağlanmanın değerlendirilmesinde en güvenilir yaklaşımlardan birisi, kişinin klinisyenle görüşmesidir. Bu şekilde bağlanma biçimi belirlenmekle birlikte, Erişkin Bağlanma Görüşmesi, çocukların bağlanma stillerini açıklama amacıyla kullanılır. Bu doğrultuda bağlanma biçimini belirleme amacıyla birçok ölçek geliştirilmiştir. Kişinin kendi hakkında geri bildirimlerinin nesnellik açısından kısıtlılığı, ölçeklerde en önemli

kısıtlılık şeklinde ifade edilebilir (Kesebir vd., 2011). Bağlanmanın değerlendirilmesi açısından yorumlar, bağlanma düzeyine göre geliştirilmektedir. Örneğin saplantılı bağlanma, kişinin kendisini değersiz hissetmesine ya da sevilmeye değer görmemesine yönelik gelişen bağlanmadır. Olumlu değerlendirmelerden uzak bir bağlanma şekline ilişkin bu bağlanma biçiminde, kişi sürekli olarak kendisini kanıtlama arayışındadır. Yine bir diğer bağlanma değerlendirmesi ise, korkulu bağlanmadır. Bu tür kişiler ise hem yakınlıktan hem de sosyal açıdan kaçınan kişilerdir (Sümer ve Güngör, 1999). Bu örneklerde olduğu gibi bağlanma şeklinin değerlendirilmesi, kişinin davranışlarında görülen değişimlerle açıklanmaktadır.

2.1.2. Bağlanma kavramının tarihçesi ve gelişme süreci

Bağlanma kavramının ve teorisinin gelişimi, tarihsel süreçte uzun bir süreçtir. Bağlanmanın tarihsel sürecinde yaşanan bu değerlendirmeler, bebeklik dönemindeki bağlanmayla başlayan, yetişkin bağlanmasına kadar devam eden, evlilik ilişkilerini de çevreleyen bağlanmadır. Özellikle de tarihsel gelişim açısından son zamanlarda konu, romantik ilişkilerde bağlanmayı, güvenli, ilgisiz ya da reddedici olarak göstermekle birlikte, bunun nedeninin ise ebeveyn-ocuk bağlanmasındaki farklılaşan örüntülere göre şekillendiğini göstermektedir. Bağlanma ve gelişimsel psikopatoloji açısından uzun bir tarihsel süreç dikkatleri çekmektedir (Demirdağ, 2017). Temelde bağlanma konusuna ilişkin incelemeler, bireyin bebeklik döneminde anneye kurduğu ve daha sonraki dönemlerde ise diğer kişilerle kurduğu ilişkilerin kapsamını vermektedir. Buna göre bağlanma, kişinin yetişkin yaşamındaki ilişkilerde belirleyici rol oynamaktadır (Gram, 2017).

Bağlanma gelişimi açısından en önemli gelişme, Bowlby görüşüdür. Buradaki görüşü gereğince Bowlby, vresel etkenlerin de göz ardı edilmemesi gerektiğini savunmaktadır. Özellikle de ocuk ve ergen hırsızların yaşamlarını inceleyerek bu tür bir değerlendirme yapmış ve bu çocukların annelerinden uzun süre ayrı kaldıklarını belirleyerek ebeveyne bağlanma ile ilerleyen dönemlerde davranışları açıklama arasında önemli bir bağlantı olduğunu belirlemiştir. Böylece annelerin sadece çocuğun açlık hissini gidermesiyle sınırlı olmadığı tespit edilmiştir. Bağlanma kuramı ve ayrıca bağlanma davranışı da çok boyutlu incelenen konular haline gelmiştir. Ayrıca insan davranışında en etkili sistemlerden birisidir. Sosyal ilişkileri kurmada önemli bir konu

arasında yer almasına yönelik tarihsel süreçte incelenmiştir (Çalışır, 2009; Kesebir vd., 2011).

Bowlby tarafından bağlanma kuramının tanımlanmasında ilk aşama, çocuğun annesinden ayrılmasıyla beraber oluşan bağlanma şeklidir. Burada ise öncelikli olarak güvenli ve güvensiz bağlanma incelenmiştir. İlerleyen süreçlerde ise bağlanma stilleri güvenli, kaygılı-ikircikli ve kaçınan bağlanma olarak üç ayrı şekilde sınıflanmıştır. Bu bağlanma stilleri ilk dönemlerde annenin tutumlarına ilişkin değerlendirilerek tutarlı-tutarsız, sürekli-sürekli ve tepkisiz anneye yönelik gelişmektedir. Bağlanma dürtülerinde bu konulara ek olarak sonraki süreçlerde ise güvensiz bağlanma çeşidinin de eklendiği bilinmektedir. Aynı şekilde kaygı denetimine ilişkin yapılan incelemeler de tutarsızlıkların olduğunu göstermektedir. Bu şekilde bağlanma kuramının tarihsel süreçte değerlendirilmesi güvenli, saplantılı, kayıtsız ve korkulu bağlanma olarak ifade edilmiştir (Bartholomew ve Horowitz, 1991; Kesebir vd., 2011).

2.1.3. Bağlanma kuramı

Bağlanma kuramı, John Bowlby tarafından II. Dünya Savaşı sırasında bebeklerle birincil bakım veren ebeveynler arasında oluşan etkileşim şekillerinin gözlemlenmesi sonucunda geliştirilmiştir (Yıldızhan, 2017). Bowlby bağlanma konusunda eklektik yaklaşım üzerinde durmuştur. Bu şekilde bağlanma kuramını geliştirerek bağlanma, yas ve ayrılma konularına yoğunlaşmıştır. Burada özellikle de anne-bebek bağlanma ilişkisinde tanımlayıcı bakış açısıyla beraber çocuk gelişiminde temel olan bağlanma kuramını oluşturmuştur. Psikoloji ve psikiyatri ile birçok alanı etkileyen kuramları da böylece devamlılık kazandırmıştır. İnsanların bağlanma ilişkisi açısından üzerinde durduğu konular ise çocuğun anneden uzak kalmasıyla beraber geliştirdiği tepkilere bağlı açıklanmıştır. Bu tepkiler ise şu şekilde ifade edilebilir (Karataş, 2017):

- Protesto: Çocuğun annesini geri getirmek amacıyla yüksek sesle ağlaması ve teselli girişimlerinde direnç göstermesi,
- Umutsuzluk: Annenin geri dönmesini önlemek amacıyla çocuğun duygusal açıdan çöküntü yaşaması,
- Kopma: Çocuğun sergilediği tavrın küskün ve savunmacı olmasının yanı sıra, annenin ya da bakım sağlayan kişinin geri dönüşüyle beraber kabullenilmeyen ilgisiz davranışları geliştirmesi.

Bowlby bu çalışmaları yapmakla birlikte, bağlanma kuramında işlemsel tanımın geliştirilmesi açısından faaliyetler, Ainsworth tarafından sağlanmıştır. Ainsworth, Bowlby görüşünü desteklemenin yanı sıra, 1960'lı yılların başında beraber çalışma da yapmışlardır. Ancak ilerleyen süreçlerde kuramı daha çok geliştirmiş ve birçok sonuç elde etmiştir. Bu yönde bağlanma davranışındaki farklılıkları belirlemeye çalışmıştır. Çocuğun farklı bir çevrede 'güvenli üs' olarak annesinin yokluğunu hissetmesi ya da anneye yönelme davranışında bulunması konusu çocuğun davranışlarına göre değişim kazanmıştır. Bu doğrultuda çocukların tekrardan anne ile buluşmaları sağlandığında verdikleri tepkiler açısından güvenli, kaygılı-kararsız ve kaçınmacı olmak üzere üç ayrı davranış sergiledikleri belirlenmiştir (Ainsworth vd., 1978). Bağlanma kuramı gelişimi açısından yapılan değerlendirmeler, insanların bağlanma özelliklerinin zaman içerisinde değişmesine yönelik sonuç vermektedir. Aynı şekilde insan davranışlarına bağlı kalarak bağlanma stillerinin oluşturulduğundan bahsedilebilmektedir. Bağlanma kuramı bu açıdan özelde yetişkin bağlanmasına ve davranışlarına yönelik geliştirilen bağlanma stillerini çevrelemektedir.

2.1.3.1. Yetişkin Bağlanma Kuramı

Bağlanma teorisinin incelediği asıl konu geçmiş süreçlerde bebek ve çocukluk dönemi üzerinedir. Günümüzde ise daha çok yetişkinler açısından bağlanma kuramını dikkate almaktadırlar. Sosyal ve romantik ilişkilerde duygusal ve bilişsel özelliklerden yola çıkılarak ortaya çıkan gelişmeler, yetişkinlik bağlanma kuramını önemli bir konu haline getirmiştir. Birçok ekol aracılığıyla geliştirilen yorumlar, yetişkinlik döneminde bağlanmanın temellerinin bebeklik ve çocukluk dönemlerinde yaşadıkları gelişmelere bağlı açıklamaktadırlar. Diğer ifadeyle bebeklik ve çocukluk dönemlerinde meydana gelen olaylar, yetişkinlik döneminde bağlanmaya yansımaktadır (Meredith, Strong ve Feeney, 2007). Bağlanma kuramının bir duygulanım düzenleme sistemi olduğu belirtilmekle birlikte, insanlarla kurulan yakınlığın aranmasında bağlanma stilleri, yetişkin bağlanmasının farklılıklar göstermesine ortam hazırlamıştır. Dolayısıyla bağlanma modelleri geliştirilmiştir. Bu modeller ise Hazan ve Shaver (1987) tarafından geliştirilen üçlü bağlanma modeli olabileceği gibi, Bartholomew ve Horowitz (1991) tarafından geliştirilen dördü bağlanma modeli olarak da belirtilebilir. Üçlü bağlanma modelinde bağlanma stilleri, güvenli, kaygılı-kararsız ve kaygılı-

kaçınan bağlanmadır. Dörtlü bağlanma modelinde güvenli, kayıtsız, saplantılı ve korkulu/kaygılı bağlanma yer almaktadır (Çalışır, 2009).

Hazan ve Shaver (1987) tarafından geliştirilen yetişkin bağlanma modeli, üçlü bağlanma modelinin yetişkinin yaşamında, yakın veya romantik ilişkilerinde önemli bir yere sahip olduğunu belirlemişlerdir. Yetişkinlik döneminde yaşanan bağlanmanın bebek ile ebeveyn arasında yaşanan bağlanmadan farklılaştığını ifade etmişlerdir. Bu bağlanma stillerinden güvenli bağlanma şekline sahip yetişkinlerin kendilerine olan güvenleri daha yüksektir. Ayrıca sosyal yönden de daha girişken yapıdadırlar. Yakın ilişkiler kurmaktan da rahatsızlık duymamaktadırlar. Kaygılı-kararsız bağlanma şekli olan bireylerin ise genel olarak kendilerine güvenmedikleri, reddedildikleri ve terk edilmekten de korktukları bilinmektedir. Kaygılı/kaçınan yetişkinlerin ise yakın ilişki kurmaktan kaçındıkları, kendilerini karşıdaki kişiye açmaktan rahatsızlık duydukları ve sosyal açıdan kenetlenmiş oldukları ifade edilmektedir (Varlık Özsoy, 2015). Dolayısıyla yetişkin bağlanmasında insan ilişkilerine yönelik birçok farklı bağlanma stiline de gelişme kazandığı bilinmektedir. Aynı şekilde Bartholomew ve Horowitz (1991) çalışmasında da bağlanma stili benliğe ve başkalarına yönelik temsiller açısından incelenmektedir. Bu açıdan olumlu ya da olumsuz bağlanma örüntüsü, temel örüntüler şeklinde kabul edilmekle birlikte, olumlu benliğin içselleştirilmiş bağlamda sevilabilirlik duygusunu taşıdığı ve kişinin yüksek saygısının olduğunu vurgulamaktadır. Olumsuz benliğe sahip kişilerin ise, özsaygının az olduğu ve başkalarından onay almanın yüksek oranda olduğu belirtilebilmektedir. Bu nedenle yetişkinlik döneminde bağlanma konusu, özel anlamda ilişkili birçok bağlanma stiline de gelişmesine ortam hazırlamasına yönelik ifade edilebilmektedir.

2.2. Bağlanma ve Yaşa Bağlı Değerlendirmeler

Bağlanma kuramının yaşa ilişkin stilleri, bebek ve çocukluk döneminde genel olarak güvenli ve güvensiz bağlanma şekliyle incelenmekle birlikte, yetişkin dönemi bağlanma stilleri daha karmaşıktır ve farklı şekillerde kendisini gösterebilmektedir. Bu nedenle bağlanma stillerinde yaşanan farklılaşmalar, davranışsal düzensizliğin de bir göstergesi olarak ifade edilebilmektedir. Burada ise organize bağlanma şeklinin etkisi ve niteliği, dezorganize bağlanma örüntüsüne dönüşmektedir. Bu bağlanmaya ilişkin değerlendirmeler ise organize bağlanmada güvenli ve güvensiz bağlanma örüntüleri şeklinde dikkate alınmaktadır. Dezorganize bağlanmada ise, tuhaf ya da açıklanamaz

bağlanma biçimlerinin oluştuğundan bahsedilebilmektedir. Yetişkinlik döneminde bu tür bağlanma şekilleri, bireyin farklı özelliklerine ve gelişimlerine göre açıklanabilir. Örneğin kimlik kazanıma yönelik değerlendirme yapılmaktadır. Buna göre bebeklik döneminde benlik-nesne ayrışmasıyla kimlik gelişimi yaşanırken, yaşlılık döneminde bu benlik bütünleşmesiyle son bulmaktadır. Aynı şekilde ergenlik döneminde yetişkinlik dönemine oranla tutkulu yaşanan ilişkiler daha fazladır. Örneğin aşk ve çalışma alanında kimlik keşfi, 18-25 yaş arasında diğer yaşlara oranla yaşanan duygu değişimlerinden daha farklıdır (İlhan ve Özdemir, 2012; Tulpar, 2019). İfade edilen örnekler ve yaşa ilişkin farklılaşmalar, bağlanma örüntüsünü de değiştirmektedir. Bu ise insanların yaşlarına göre farklı düşüncelere ya da yaşantılara sahip olmasıyla ilgili bağlanma örüntüsünü değiştirmektedir.

Bağlanma ile yaş değişkeni arasında kurulan ilişki, bağlanma düzeyine yönelik farklılaşmaktadır. Örneğin Ermiş (2019) tarafından yapılan çalışmada güvenli bağlanmanın, yaş değişkeni bakımından anlamlı bir şekilde farklılaştığı belirlenmiştir. Özellikle de ergenler açısından bağlanma stiline göre yaşa göre değiştiğini belirleyen Onur (2006) çalışması olmakla birlikte, üniversite öğrencilerinde bağlanmanın yaşa göre değişmediğini belirleyen Yazıcıoğlu (2011) çalışması vardır. Yaşa ilişkin bağlanma örüntüleri değişmekle birlikte, kişinin yaşadığı deneyimlere göre de farklılaşmalar yaşanır.

2.2.1. Ergenlikte ve genç erişkinlikte bağlanma

Bağlanma davranışının yaşam boyu etkileri olmasına karşın, özellikle ergenlik ve genç erişkinlik döneminde kişi üzerinde birçok izlenim bırakmaktadır. Kişinin kişisel ve sosyal hayatı, ilişkisinde profesyonellik düzeyi, stres kontrolünü sağlaması, fiziksel ya da psikolojik sağlığı ya da kognitif gelişimleri gibi birçok konuda etkilidir. Bebeklik döneminde güvenli bağlanmayı başaran kişiler, ergenlik ve genç erişkinlik döneminde sağlıklı ilişkiler kurmaya yönelebilmektedir. Ayrıca hayatında yaşadığı problemler ile daha iyi şekilde baş edebilmektedir. Bebeklik döneminde güvensiz bağlanma geliştirmiş kişilerin ise ilişkileri problemlilikle birlikte sorun yaşarlar. Bu kişiler sorunlarla başa çıkmada zorlanmaktadırlar. Ergenlik ve erişkinlik dönemi aynı şekilde güvensiz bağlanma olan kişilerde psikopatoloji gelişmesinde rol oynar. Bu nedenle ergenlik ve genç erişkinlik döneminde bağlanma konusu önemli bir konu olarak belirtilebilmektedir (Çıkkılı Uytun, Öztop ve Eşel, 2013).

Ergenlik döneminde bağlanma, kişinin hayatında ön planda yer alan biyolojik, mental ve sosyal değişimleri etkilemektedir. Bu değişimler ergenlik sürecinde özel bir dönemi işaret etmektedir. Diğer yandan nörolojik değişimlerin hızla yaşanmasında son dönem olarak belirtilebilmektedir. Ayrıca ergenlerde cinsel gelişim ve cinsel ilginin artmaya başladığı bu dönem, bağlanma özelliklerini önemli ölçüde etkilemektedir. Bu değişimin asıl fonksiyonu ise hem güvenli yaşamayı hem de tehlike arz eden dünyada güvenle yaşama, ilerleyen dönemlerde kendi çocukları ve eşine karşı bağlanmanın da oluşabilmesi açısından yaşanması gereken bir değişim olarak ifade edilebilmektedir (Allen vd., 1998). Ergenlik döneminde bağlanma aynı şekilde ebeveynlerden uzaklaşmanın da artış gösterdiği dönemdir. Akran ilişkileri ön plandadır. Ergenlik dönemiyle cinsel gelişim, bağlanma konusunda sadece güvenliği sağlamak amacını değil, aynı anda üremede de incelenmektedir. Baskın bağlanma örüntülerinin cinselleştirildiğinden bahsedilebilir. Cinsel ilginin ortaya çıkması ise motivasyonu etkilemektedir. Bağlanmaya ilişkin güvenlik de böylece artmaktadır. Cinsel tercihler ve duygular, rahat bir şekilde ifade edilen konu haline gelmektedir. Ergenlik dönemi ve bağlanma açısından ergenlikteki gelişmeler önem taşımaktadır. Aynı şekilde ergenlik döneminde gelişme gösteren bu tür konular, genç erişkinlik dönemine kadar devam etmektedir (Çıkkılı Uytun, Öztop ve Eşel, 2013). Fizyolojik açıdan ise genç erişkinlik süreci, bir gelişim döneminin tamamlanmasıdır. Genç erişkinliğe kadar ergen bireyin yaşadığı sorunlar fazladır. Bu sorunlarda yaşanan artışlar ise ailesiyle kurduğu ilişkilerde ortaya çıkmaktadır. Özellikle de olumlu bağlanmanın çocukluk döneminde başarıyla kazanımı, sonraki zamanlarda etkisini hissettirmektedir. Fizyolojik olarak erişkinlik dönemine ulaşan birey aynı zamanda düşünsel açıdan da kendisine yön vermektedir. Genç erişkinlik döneminde bireyin tutum ve davranış özellikleri ise bağlanma stillerine ilişkin yön bulmuş olmaktadır (Karakuş, 2012).

2.2.2. Yetişkinlerde bağlanma

Bağlanma teorisinin ilk temellerinin bebekler ve çocuklar açısından yapılmasına ek olarak sonraki süreçlerde ergenler ve genç erişkinlerde de yapıldığı bilinmektedir. Daha sonraki süreçlerde ise yetişkinler açısından bağlanma, insanın özellikle de sosyal bir varlık olması açısından insanlar ile ilişkilerine yön vermektedir. Bağlanma bu şekli ile yaşam boyunca etkisini göstermektedir (Çalışır, 2009). Yetişkin bağlanmaya ilişkin çalışmaların temelleri, Main (1996) tarafından yapılmıştır. Yetişkinlerde bağlanma

biçimlerinin incelenmesinde tarihsel süreç bu neden henüz yenidir. Bu çalışma, çocukluk döneminde ebeveynlerine tutumlarının incelenmesi açısından özgül anılarla ve ebeveynleriyle şimdiki ilişkilerinin sorulduğu çalışmayı içermektedir. Aynı şekilde Ainsworth ve diğerleri (1978) tarafından Yetişkin Bağlanma Görüşmesi, yetişkinlerin güvenli-otonom, kayıtsız, saplantılı ve çözümlenmemiş-dezorganize olmasına yönelik dört ayrı şekilde geliştirilmiştir. Yetişkinlerde bağlanma konusuna yönelik ölçek sınıflandırması temelde ifade edilen bu konularla ifade edilebilir. Buna göre yetişkin bağlanmasında çeşitli stiller, zamanla gelişmekle birlikte, ilişkili birçok bağlanma şeklinin de gelişimine kapı araladığından önemli bir konudur.

Bağlanma örüntüleri ve yetişkinlik döneminde bağlanma, erken dönemlerde şekillenmektedir. Yetişkinlik döneminde yaşanan psikolojik sorunların temelinde de böyle bir sorun söz konusu olabilmektedir. Kişinin ilişkilerinde yaşadığı çarpıtılmış, işlevsel olmayan veya düşüncelerinde koruyucu özelliklerin varlığı, düşünce rolünün önemini ortaya koymaktadır. Bağlanma özellikleri açısından bu konu yetişkinlikte beklentilerini, inançlarını, sosyal davranışlarını ve duygu düzenleme yöntemlerini de etkilemektedir. Aynı şekilde değişime dirençli bir süreçtir (Bretherton, 1995; Dağ ve Gülüm, 2013). Yetişkinlik dönemi açısından bağlanma örüntüsünün incelenmesinde asıl eğilim, bireyin bir yetişkin olmasıyla beraber yaşama hazır olması gerekliliğine de dayanmaktadır. Burada kimlik duygusunun gelişmesi önemlidir. Kimlik duygusunun yeterince oturmuş olması açısından konu, bireylerde kimlik karmaşasının önlenmesini ortadan kaldırma, kişinin yürüyeceği yol ve değerler konusunda ise büyük bir çelişki yaratmayı sonlandırma açısından önemlidir (Subaşı ve Kazan, 2020). İfade edilen bu değerlendirmeler ve ilişkili konular, özelde bağlanma örüntüsünün yetişkinlik dönemi açısından dikkate değer olduğunu göstermektedir. İnsan ilişkileri ve özelde romantik ilişki açısından bağlanmanın etkisi önemlidir.

2.2.2.1. Romantik ilişkilere yönelik incelenen bağlanma gelişimi

Romantik ilişkiler, çalışma konusu açısından birçok alanda incelenmektedir. Bu ilişkiler özelde, yakın ilişkiler içerisinde değerlendirilmektedir. Romantik ilişkilerin aşk ilişkisi olarak da adlandırıldığından bahsedilebilmektedir. Bu ilişkiler özelde ise yakınlık, tutku, özgür irade gibi birçok ayrıntıyı içermektedir. Ayrıca çeşitli bileşenler açısından aşk, bağlanmayı ve ait olmayı da kapsamaktadır. Yetişkin romantik ilişkisini açıklama dolayısıyla birçok kuram mevcuttur. Bunlardan birisi, bağlanma kuramıdır

(Terzi, 2014; Umay, 2019). Romantik ilişkiler açısından bağlanma kuramını inceleyen ve ayrı bir bakış açısı geliştiren araştırmalar, Hazan ve Shaver (1987) olarak ifade edilebilir. Bu açıdan araştırma kapsamında romantik aşk ilişkilerinde bağlanma, tıpkı çocukluktaki gibi bir bağlanmadır. Romantik ilişkilerde eşe karşı geliştirilen bağlanma bu kapsamda bağlanma stillerine yönelik incelenmiştir. İlerleyen zamanda romantik ilişkiye yönelik araştırmalar, Bartholomev ve Horowitz (1991) çalışmasında dikkate alınmıştır. Burada ise Hazan ve Shaver (1987) çalışmasında üçlü bağlanma modelinin oluşturulması gibi, dörtlü bağlanma modeli geliştirilmiştir. Romantik ilişkilerde bağlanma stilleri böylece güvenli, saplantılı, korkulu ve kayıtsız olarak değerlendirilmiştir. Romantik ilişkilerde bağlanma yaralanması olan kişinin ise bebeğin güvensiz bağlanmasında olduğu gibi, istenilmeyen ya da zorlu bir yakın ilişki kurmasına neden olabilmektedir. Bu nedenle bebeklik döneminde bağlanma örüntüsü, yetişkinlik dönemindeki romantik ilişki sürecinde de önemli bir konudur. Güvenli bağlanmanın önemi ilişki süreçlerinden alınan kaliteyi de aynı yönde etkilemektedir. Bağlanmanın bozulma sürecine etki eden faktörler yetişkinlik döneminde böylece bebeklik, çocukluk, ergenlik ve geç erişkinlik dönemlerinde tamamladığı süreçlerden ve değişimlerden etkilenmektedir (Millikin, 2000; Sümer ve Arıcak, 2018; Terzi, 2014).

2.3. Bağlanma Bozuklukları ve Etkileri

Bağlanma bozuklukları, insan hayatının erken dönemi olarak da ifade edebilen bebeklik ya da erken çocukluk dönemiyle başlar. Tepkisel bağlanma bozukluklarının yaşanmasıyla da birlikte hayatı boyunca devam etmektedir. Bozukluğun görülme patolojisi DSM-IV'de, beş yaşından önce başlaması gerekliliğine bağlı ölçümlenebilir. Bozuklukta en önemli belirtisi, bebeğin veya küçük çocuğun pek çok alanda önemli bir bozulmanın yaşanması, gelişme döneminde uygunsuz bir toplumsal ilişki kurma biçimi gözlemlenmektedir. Kalıcı bağlanmanın kurulmasının önlenmesi, çocuğun ilk bakıcısının devamlı değişmesi veya çocuğun temel gereksinimlerinin karşılanmaması halinde yaşanmaktadır. Sosyal ve duygusal gereksinim göz ardı edildiğinde, bozukluk ölçütleri de görülmektedir (Soysal vd., 2005).

Bağlanma bozukluklarının etkileri arasında depresyon sorunu dikkatimizi çeken konulardan biridir. Bağlanma boyutları arasında özellikle de depresyonun karşımıza çıkması, panik bozukluk, obsesif-kompulsif bozukluk gibi sorunların da gelişmesine

ortam hazırlamaktadır. Bağlanma kaygısı ve kaçınma boyutları üzerinden depresyon etkisi, bağlanma bozukluklarının olması ve zamanla artması ile beraber yaşanmaktadır (Sümer vd., 2009). Diğer yandan obsesif kompulsif bozukluğun gelişmesinde etkin faktörler, birçok nedene bağlıdır. Bilişsel ve davranışsal nedenlere göre değerlendirme yapılmaktadır. Obsesif kompulsif bozukluğu olan insanlar, korkularıyla baş etmede ciddi sorun yaşamaktadır. Örneğin davranışçı obsesif kompulsif bozukluk, stresli bir yaşamla ya da travmatik olayla geliştiğini savunan çalışmalar vardır. Kaygı yaratan koşul, insanların hayatlarında olumsuz düzeyde etkilerini yansıtmaktadır. Bu ise genel bağlamda kişinin günlük yaşantısı üzerinde belirli etkiler gösterebilmektedir (Ertürk, 2021). Dolayısıyla olumsuz sonuçlarıyla insanın hayat kalitesini düşüren bu bozukluk türü, bağlanma bozukluklarıyla ilişkilidir.

Bağlanma bozuklukların temelinde güvensiz bağlanmanın ön planda olduğundan bahsedilebilmektedir. Yetişkinlikte ise etkilerinin, kişilik bozuklukları ve ruh sağlığına yönelik olduğu belirtilebilmektedir (Shorey ve Snyder, 2006). Bağlanma türü ve bozukluğu arasındaki ilişki, kişilik bozukluklarının bireyde gözlemlenmesine bağlı farklı etkileri olan bozukluklardır. Kararsız bağlanma tarzı, sınır kişilik bozukluğuna sahip bireylerde yaygın görülmektedir. Aynı zamanda davranım bozukluğu, madde kötüye kullanımına ve antisosyal kişilik bozukluklarına neden olabilmektedir. Buna göre ise kişinin ergenlik döneminde başlayan, devam eden bir sorun olarak da etkisini gösterebilmektedir (Varlık Özsoy, 2015). Dolayısıyla bağlanma bozuklukları etkisi, özellikle de bağlanma tarzına göre değişmektedir. Ancak genelde kişinin depresyon yaşamasına neden olabilecek sonuçlarından dolayı önemli bir faktördür. Bu nedenle bağlanma bozuklukları tedavilerinde, bağlanma bozukluğu stilleri üzerinde durulması önemlidir.

2.3.1. Romantik İlişkilerde Bağlanma Bozukluklarının Etkileri ve Sonuçları

Bağlanma bozuklukları ve biçimleri arasındaki ilişki, insan ilişkilerinde güvenli bağlanma şekli kurulmadığı durumda bireyin ilişkisini olumsuz yönde etkilemektedir. Örneğin güvenli bağlanma olmadığında ve diğer bağlanma şekillerinden güvensiz bir bağlanma durumu varsa eğer, kişide anksiyete bozuklukları ve depresif bozukluklar görülebilmektedir. Böyle bir durumda ise kişinin ilişkileri zarar görebilecektir. Diğer bir örnek, dağınık bağlanma şekli için verilebilmektedir. Dağınık bağlanma, bağlanma

ile psikopatoloji arasındaki ilişkiye yönelik değerlendirilmektedir. İnsan ilişkilerinde yine istenilen bağlanma özelliklerini göstermemektedir (Kesebir vd., 2011). Buna göre bağlanma bozuklukları, sadece bireyin kendisi ile sınırlı değildir. İnsan ilişkilerinde önemli bir sorun kaynağı olarak da vardır. Romantik ilişkiler de bunlardan biri olarak görülebilmektedir.

Bağlanma bozuklukları romantik ilişkiler kapsamında incelendiğinde, üç temel bağlanma biçimleri arasında yer alan güvenli bağlanma, güvensiz-kaygılı bağlanma (saplantılı bağlanma) ile güvensiz-kaçınan bağlanma (zorlayıcı ve kendine yeten hasta) şeklinin yaygın bir şekilde görüldüğü ifade edilebilmektedir (Ainsworth vd., 1978). Burada dikkate alınan temel konu ise, eriştik romantik bağlanmaların, çocuk ile ebeveyn arasındaki bağlanmadan farklılaşmasıdır. Böylece Shaver ve diğerleri (1988) çalışmasında da değinildiği üzere, kaygılı, güvenli, ikircikli, kaçınan bağlanma biçimlerinin romantik ilişkilerde yaygın görüldüğü vurgulanmıştır.

Romantik ilişkilerde bağlanma, uzun dönemli ilişkileri ve birliktelikleri içeren bir bağlanmadır. Bu sadece bağlanmaya duyulan ihtiyacın sonucu değildir. Ayrıca bu ölçüt, kişinin hayatta kalmasına yönelik de bağlanma şeklidir. Bağlanma bozukluğu yaşandığında, bireylerin ilişkilerinde yaşanabilecek sorunlar da artabilmektedir. Bu nedenle bağlanma bozukluğu, kişinin romantik ilişkisinde ciddi sonuçlar doğuran bir ilişki şeklidir (Kesebir vd., 2011). Romantik ilişkilerde bağlanma konusunun önemi, yakın ilişkiler arasında yer almanın yanı sıra, uzun dönemli bir ilişki şekli olmasına ve hatta birlikteliklere yönelik sonuçlarına göre de değerlendirilmektedir. Romantik ilişki şekli, aşk ilişkisi olarak da adlandırılmaktadır. Yatkınlık, özgür irade ile katılma, tutku gibi farklı konular, romantik ilişkilerin normal insan ilişkilerinden daha farklı bir yön kazandığı ilişkidir. Aşk, bağlanma, ait olma gibi farklı öğeler, yetişkin romantik ilişki şekillerinde bağlanmayı önemli kılmaktadır (Terzi, 2014).

Romantik ilişkilerde bağlanma, çok yakın ilişkiler arasında yer alması ve kişinin ilişkinin gerekliliği olarak gördüğü belirli beklentilere girmesinden dolayı önemlidir. Romantik ilişkilerde bağlanma ölçütü, beklentiyle ölçümlenen bir bağlanma olmasına göre açıklanabilmektedir (Cook, 2000). Güçlü duygusal bağlara sahip kişiler, romantik ilişkide de buna göre bir ilişki sürecini yönetmek isteyebilmektedir. Ancak bağlanma stilinde ilişkiye zarar veren bir bağlanma şekli, romantik ilişkilerde kapsamlı bir etki oluşturur. Böyle bir durum söz konusu olduğunda, romantik eşin kaybı yaşanması gibi

durumlar yaşandığında ciddi sonuçlar meydana gelebilmektedir. Stres yükünün oluşmasından kaynaklı sonuçlar da kişiye ağır bir stres yüküdür. Buna göre insanların davranışlarının romantik ilişkideki bağlanma şekliyle ve sonucuyla ilgili olduğundan bahsedilebilir (Morsünbül ve Çok, 2011). Diğer yandan aşırı bağlanmanın görüldüğü ve romantik ilişkinin biteceği ya da kişinin herhangi bir kaza nedeniyle kaybedileceği gibi düşüncelerin yanı sıra, Hazan ve Shaver (1987) çalışmasında, bağlanma stillerinden güvensiz bağlanan kişilerin, bağlanma bozukluklarını yine aynı şekilde yaşayacaklarından bahsedilmektedir. Buna göre bağlanma bozukluğu, güvenli bağlanma şekli görülmediğinde etkisini yaygın bir şekilde gösteren konulara işaret etmektedir. Bunun en önemli nedenleri arasında romantik kıskançlık örneği verilebilir. Sümer (2017) çalışmasında da belirtildiği üzere romantik kıskançlık, bireyin davranışlarına, duygularına, düşüncelerine etki ederek hayatını olumsuz yönde etkilemektedir. Buna ilişkin etkilerle ilgili olarak bağlanma bozukluğunun yaşandığından bahsedilebilir. Bir başka açıdan ise bağlanma bozukluğunun sonuçları, ilişkide kıskançlığa, partnerini kısıtlamaya, davranışlarını sürekli takip etmeye çalışma gibi sorunlara neden olmasına bağlı değerlendirilmektedir. Bu nedenle bağlanma bozukluklarının romantik ilişkiler kapsamındaki etkileri, bilişsel, duygusal ve fiziksel tepkilerin daha sık görüldüğü bir bozukluk şekli ile karşımıza çıkmaktadır.

2.4. Bağlanmanın Romantik İlişkiler Üzerinde Etkileri

Bağlanma davranışı, insanların davranışları üzerinde belirleyici yer tutmaktadır. Yaşamı boyunca devam eden ve gelişen süreçler, bağlanma ilişkisini de aynı açıdan etkilemektedir. Örneğin olumlu bağlanma şekline sahip olan bireyler, insan ilişkileri sırasında da daha olumlu bir sonuç geliştirmektedir. Bunun sonuçları ise özellikle de romantik ilişkiler açısından önemlidir. Olumsuz benliğe ya da bakış açısına sahip olan bireylerin olumsuz bağlanma çeşitlerine yönelik gruplandırıldığı ifade edilebilir. Bu tür durumlar ise kendilik değerine ya da özgüvene sahip olan davranış modellerinden uzaktır. Romantik ilişkilerde de bu davranışların sonuçları, yakın bir ilişkiden kaçan kişi olduğunda daha çok sorun yaratan bir ilişki şekline dönüşebilmektedir (Terzi, 2014).

Romantik ilişkiler ile bağlanma örüntüsü arasındaki ilişki, temelde birçok davranış şekline göre incelenmektedir. Örneğin romantik kıskançlık durumu, bağlanma örüntüsüne göre farklı sonuçlarla kendini göstermektedir. İlişkinin

bozulmasına neden olabilecek bir konu olmasıyla önem kazanan romantik kıskançlık, tehlike varlığında tepkinin de verilmesine neden olmaktadır. Dolayısıyla romantik kıskançlığı tetikleyen durumlar vardır. Romantik kıskançlığa maruz kalan kişiler açısından yapılabilecek yorumlar, güçlü ve arzulanan sevgide beklentinin karşılanmadığı kıskançlık olarak yorumlanır (Güldür, 2020). Bu tür açıklamalar önemlidir. Romantik kıskançlığın bağlanma ile ilişkisi üzerinden konu incelendiğinde, kişinin ilişkiden beklentisini karşılamayan bir sonucun geliştiğinden bahsedilebilmektedir. Romantik bağlanmada doyum, birlik, eşitlik, bağlılık, güven, adanmışlık, yakınlık gibi temel konular, ihtiyaç temellidir. Bu yönde romantik ilişkilerin, ifade edilen kavramlarla bütünleşmesi konusu, genel olarak olumlu bağlanma ile karşılanabilecek ilişki olmasına zemin hazırlamaktadır (Güldür, 2020; Hazan ve Shaver, 1987).

Romantik ilişki ve bağlanma örüntüsünün bu ilişki tarzına etkileri, ilişki doyumuyla da karşımıza çıkmaktadır. Guerrero (1998) çalışmasında olumsuz benliğe sahip olan insanların, olumsuz duygulanıma da daha çok sahip olduklarını ifade etmektedir. Denetleyici davranışlar açısından bu konu, bağlanma örüntüsüne göre farklı tepkilerin davranışlarda gözlemlenmesi demektir. Curun ve Çapkın (2014) çalışmasında ise benlik saygısı, kişilik özellikleri ve romantik ilişki doyumuna yönelik yordanması dikkate alınmıştır. Bağlanma örüntüsünün etkisi yalnızca erkek ya da kadın katılımcılara göre kıskançlık, öfke, güvenme, aitlik gibi birtakım konuların bağlanma örüntüsüne bağlı olarak farklılaştığı belirlenmiştir. Örneğin kaçınan bağlanma ve sorumluluk ilişkisi, kıskançlığın kişide fazla olmasına ortam hazırlamaktadır. Bağlanma örüntüleri bu açıdan romantik ilişkiler içinde belirleyici bir yön kazanmaktadır. Demirel (2018) çalışmasına göre ise bağlanma örüntülerinin romantik ilişkilerle de bağlantılı olduğu vurgulanmıştır. Bu ise özellikle de kişinin ilişkiden beklentileri ve yaşam doyumunu ile ilgili dikkate alınabilmektedir. Bağlanma örüntüsüne göre ise sonuçları farklılaşmaktadır. Dolayısıyla bağlanmanın romantik ilişki üzerindeki etkileri, birçok ilişkili konuya göre de değişmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

CİNSELLİK İLE İLGİLİ KAVRAMLARIN TANIMLANMASI VE ROMANTİK İLİŞKİLERDE CİNSEL DOYUMU ETKİLEYEN FAKTÖRLER

3.1. Cinsellik Kavramı ve Kapsamı

Cinsellik, insanlık tarihi boyunca çalışmalarda, sistematik çerçevede bilginin toplanamadığı kavramlardan biridir. Bu nedenle cinsellikle ilgili elde edilen bilgilerin de bilimsel değerleri tartışmalıdır. Öncelikle batı medeniyetleri cinsellik davranışlarını inceleme çalışmaları, sistematik düzeyde geliştirilmeye başlanmış, yirminci yüzyıla doğru da bu unsurlar, cinsellik çalışmalarının hız kazandığı konu şeklini kazanmıştır. Burada özellikle cinsellik ve cinsel yanıt kavramları önemlidir (Yılmaz Esencan ve Kızılkaya Beji, 2015). Çünkü cinselliğin insan davranışları üzerinden açıklamaları bu kavramlar ile bağdaştırılarak değerlendirilmeye çalışılmıştır. Diğer yandan cinselliğin anlamı gereğince ilişkili başka kavramlardan bahsedilebilmektedir. Çayır ve Kızılkaya Beji (2015) çalışmasında bu konu, cinsiyet, cinsel kimlik, toplumsal cinsiyet ve roller, cinsel yönelim, sevgi, erotizm ve üremeyi çevreleyen bireyin asıl boyutu olmasından kaynaklıdır. Cinsellik bu şekliyle birçok faktörle de bağlantılıdır. Biyolojik, politik, psikolojik, kültürel, sosyoekonomik, hukuk, etik, geleneksel, dini faktörler de cinsellik kavramı üzerinde belirleyicidir.

Cinsel sağlık, yalnızca hastalık, fonksiyon bozukluğu ya da sakatlığın olmaması durumu değildir. Fiziksel, zihinsel, duygusal ve sosyal açıdan da sağlıklı olma halini ifade etmektedir. Cinsel sağlık ve cinsel ilişkilere yönelme anlayışı, cinsel ilişkilerdeki hem olumlu ve saygılı bir yaklaşımı, aynı zamanda zorlama, ayrımcı, şiddetten arınan keyifli ve güvenli cinsel deneyimleri yaşamaktır. Cinsel sağlığı olumsuz etkileyen birtakım konuların insan üzerindeki etkileri gibi, cinselliğe yönelim de aynı şekilde belirli faktörlerle ilgili değerlendirilmektedir. Örneğin cinsel yolla bulaşan hastalıklar, üreme sistemi enfeksiyonları gibi konular, cinsel sağlık üzerinde de olumsuz etkilerini göstermektedir. Dolayısıyla cinsel sağlık, cinsellik yönelimi açısından dikkate alınan önemli bir kavram şeklini de almaktadır (Bozdemir ve Özcan, 2011; Vural ve Zincir, 2010).

3.1.1. Cinsellik İle İlgili Kavramlar

Cinsellik ile ilgili birçok tanımlama yapılmaktadır. Bunun nedeni, ilişkili birçok kavramla bağlantılı olmasından kaynaklıdır. Cinsellik, haz, üreme, arzu, aşk, ilişki gibi kavramları çağrıştırmaktadır. Cinsel davranışlar ve cinsel ifadeler, insan hayatının da önemli parçalarındandır. Cinsellik kavramının yalnızca cinsel organ olmasıyla sınırlı kalmayan, bedeni ve aklı içeren duyu odaklı bir deneyimdir. Ayrıca Maslow, beş temel ihtiyaçları açıklarken cinsel ihtiyaçları da bunlar arasında değerlendirmiştir. Ayrıca bu ihtiyacın en alt basamakta bedensel ihtiyaç olduğunu da ifade etmiştir (Çalı, 2021). Bu çerçevede cinsellik kavramının ilişkili olduğu kavramlar ise şu maddeler çerçevesinde sıralanabilmektedir (Doğu Akdeniz Üniversitesi Psikolojik Danışmanlık, Rehberlik ve Araştırma Merkezi, 2020):

- Cinsiyet ve cinsel kimlik,
- Cinsel yönelim,
- Cinsel davranış,
- Bekaret,
- Mastürbasyon,
- Ereksiyon,
- Orgazm,
- Cinsel olarak sağlıklı birey ve sağlıklı toplum.

Maddelerde de incelendiği üzere cinsellik kavramıyla ilgili konular oldukça kapsamlı ve insanların cinsel birleşmeden önce bilmeleri gereken, kadın ve erkek ilişkilerinin daha kaliteli olması açısından önemli olabilecek faktörleri de çevrelediği için dikkate değerdir.

3.1.2. Cinselliğin Değerlendirilmesi ve Genel Araştırmalar

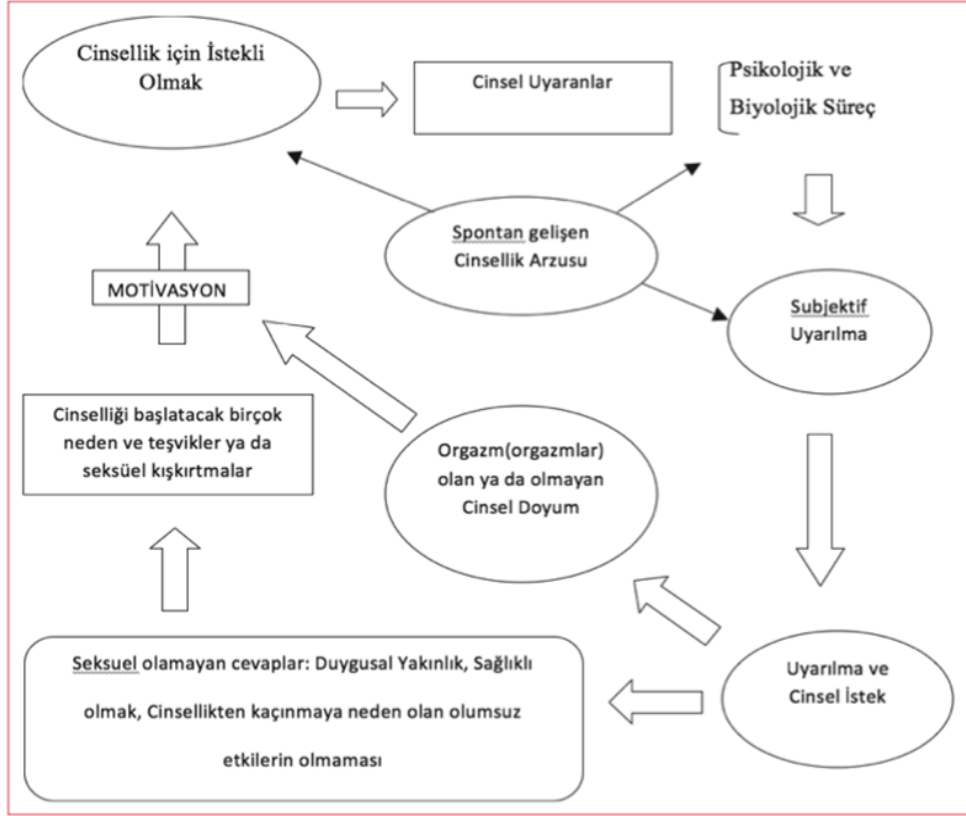
Cinsellik kavramı değerlendirilirken dikkate değer unsurlar açısından önemli bir faktör, yalnızca insanın bedensel olarak incelediği konular arasında olmayan, ayrıca duygusal, düşünsel ve toplumsal bütünlüğü de sağlayan, iletişim, kişilik gelişimi ve sevgi paylaşımı olarak da ön plana çıkan kavramlarındandır. Bu tür kavramların yanı

sıra, cinsellik değerlendirilirken belirli aşamaların olduğundan bahsedilebilmektedir. Bu aşamalar ise şu şekilde sıralanabilmektedir (Fıfşkın ve Kızılkaya Beji, 2014):

- Cinsel öykü alma,
- Cinsel sorgulama formlarının uygulanması,
- Fizik muayene,
- Laboratuvar testleri,
- Özellik gerektiren tanımlayıcı testler.

Cinsellik kavramına bağılı araştırmalar, tarihsel süreçte farklı birçok çalışmalar içinde incelenmiştir. Hipokrat ile başlayan, Aristo ve Platon ile devam eden araştırma, cinsel davranışlarla bağılantılı dikkate alınmaktadır. Cinsel yanıtta, cinsel fonksiyon bozukluklarına, kürtaja, doğum kontrolüne, cinsel açıdan etik konulara göre çok sayıda teori geliştirilmiştir. Bu teorilerin ardından ilerleyen süreçlerde Romalı, Yunanlı gibi hekimler, cinsellik hakkında bilinmeyen yönleri incelemeye başlayarak çalışmaları artırmışlardır. Cinsellik hakkında bilinmeyenler ve en çok dikkate değer olan konular üzerinde durularak yapılan değerlendirmeler, on dokuzuncu yüzyılda ve yirminci yüzyılda önemli araştırmacıların ilgilendikleri konu olmuştur. Örneğin 19. yüzyıl araştırmacılarından Sigmund Freud (1856-1939), cinselliği ve cinsel hayatı, insan hayatında en önemli ve değerli parçalardan biri olarak görmüştür. Cinsellik ona göre doğal bir eylemdir. Clelia Mosher (1863-1940) ise, cinsellikte sağlıklı bir yaşam için cinsel dürüşlüğün gerekli olduğunu desteklemiştir (Yılmaz Esencan ve Kızılkaya Beji, 2015).

Yirminci yüzyıl araştırmacılarından biri olan Helen Kaplan ise, cinsel işlevde üç ayrı niteliğe değinmiştir. Cinsel yanıt evreleri açısından bu tür konular, yeniden sınıflandırılarak cinsel istek de eklenmiştir. Cinsel istek ve cinsel yanıt böylece, kişinin uyarılması ve isteğini gerçekteştirmesinde dikkate alınmaktadır. Rosemary Basson ise, kadının cinsel yanıt döngüsüne nötr olarak başladığını, daha sonraki süreçte cinsel olmayan ihtiyaçların da cinsel olduğunu anlayarak yanıt vermesiyle gerçekteştiğini savunmaktadır. Bu savını desteklemek ve daha iyi şekilde açıklamak için de cinsel yanıt modelini geliştirmiştir (Doğan ve Küçükgöncü, 2009; Kızılkaya Beji ve Aşçı, 2011). şekil 2 kapsamında da bu model gösterilmiştir.

Şekil 1. Cinsel Yanıt Modeli İncelemesi

Kaynak: Yılmaz Esencan, T. ve Kızılkaya Beji, N., (2015, s. 306).

Şekil incelendiğinde, uyarılma ve cinsel istek, kişinin sağlıklı olmasıyla birlikte uyarıların gelişmesidir. Cinselliğin başlamasına etki eden uyarılar ve istekli olmak konusu, bir motivasyon kaynağının sonucudur. Kişinin istekli olması ve uyarılmasıyla birlikte başlayan sürecin, cinsellik arzusunun ön planda olduğu cinsel birleşmenin de gerçekleşmesi demektir. Dolayısıyla cinsel birleşmede cinsel yanıt sürecinin önemli ve belirli aşamalardan geçtiği kabul edilebilmektedir. Böylece cinsellik konusuyla ilgili yapılan çalışmaların kapsamı, zamanla genişleyerek devam etmektedir.

3.1.3. Cinsel Doyumun Tanımlanması

Cinsel doyum kavramının önemi ve kapsamı, insanların hayatlarını olumsuz düzeyde etkileyen cinsel doyumsuzluktur. Kavramın tanımı gereğince cinsel doyum, kişinin cinsel ilişkideki sıklığını, dokunmasını, kaçınmasını, doyumunu ifade eden bir konudur. Olumlu ve olumsuz açıdan değerlendirmeler bu doğrultuda, cinsel doyumunu insanların cinsel sağlığı açısından önemli kılmaktadır. Çünkü cinsel doyumun sağlığa doğrudan ve dolaylı katkısı vardır. Sadece cinsel sağlıkla sınırlı kalmayan, insanların mutluluk düzeylerine de etki etmesinden dolayı toplumsal ve psikolojik sonuçları da

olan bir kavramdır. Böylece cinsel doyum, sadece biyolojik yönden etkilememektedir (Çalı, 2021). Cinsel doyumla ilgili yapılan çalışmalar kapsamında insanların genelde bu doyumla ulaşacakları bir sağlık durumunun oldukları belirtilmektedir. Örneğin kadınların cinsel dağarcıklarında cinsel doyumlar genellikle yeterli orandadır. Burada izlenim doğruluğunun açıklanması amacıyla ise cinsel ilişkilerde doyum, birçok konu gereğince önemlidir. Örneğin hastalıklı durumlar ya da bireyin kendi düşüncelerine yönelik sonuçları, cinsel doyum kavramının niteliğini değiştirmektedir. Bunlardan biri vajinismus oluşumudur. Vajinismuslu kadınlar, cinsel doyumla ulaşamayanlardan olduğu bilinmektedir. Bunun nedenleri arasında sağlığın kötüye kullanımı, aile özellikleri ve psikolojik etkenler vardır. Dolayısıyla vajinismus gibi birçok konu da cinsel doyumun karşılanmasında yetersizlik oluşturabilmektedir. Ayrıca cinsel isteksizlik de bunlardan biri olarak cinsel doyumun alınmasını zorlaştırmaktadır (Konkan vd., 2012). Buna göre cinsel doyum kavramı doğrudan ya da dolaylı olmayan birçok kavramla da ilişkili olabilmektedir. Cinsel doyum boyutları bu kapsamda önemli bir yere sahiptir.

3.1.4. Cinsel Doyumun Boyutları

İnsanların cinsel doyum düzeylerinin tam olarak açıklanabilmesi, cinsel doyum boyutlarıyla ilgili olabilmektedir. Bu boyutlar biyolojik, psikolojik, toplumsal, cinsel birlikteliğe bakış açısı gibi birçok konuyla ilgilidir. Diğer yandan insanların düşüncesi ve cinsel birlikteliğe yaklaşımı da cinsel doyum üzerinde etkindir. Bu yönde cinsel doyum boyutları aşağıdaki şekilde sıralanabilmektedir (Çalı, 2021):

İletişim: Romantik ilişkisi olan bireylerin iletişim problemleri varsa şayet, bu durum cinsel hayatlarındaki ilişkilerinde de etkisini göstermektedir. Bununla birlikte çiftlerin birbirleriyle paylaşımlarıdır. Bu nedenle söz konusu faktör, iletişim kavramıyla ilgili değerlendirmeler yapmayı gerektirmektedir.

Kaçınma: Cinsel alanda kaçınma davranışını sergileyen bireylerde sadece tek bir ilişkiye yönelik davranıştan kaçınmayla sınırlı olmayan, her yönde cinsel ilişkiden kaçınma şekline işaret etmektedir. Cinsel doyum üzerinde de önemli etkisi vardır.

Sıklık: Cinsel hayatı aktif olan kişilerin, cinsel hayatı pasif olan kişilere göre daha uzun bir yaşam sürdükleri kabul edilmektedir. Araştırmalar kapsamında dikkate

alınan bu konu, cinsel doyumun farklı nedenler çerçevesinde dikkate alınabileceğini göstermektedir.

Doyum: İnsan yaşamında cinsel doyum, ikili ilişkilerde en önemli faktörler arasında yer almaktadır. İki cinsiyetin hayatı boyunca etkili ve önemli olan faktörüdür. Çiftlerin ilişkiye yönelik mutluluk düzeyinde, cinsel yaşamdan tatmin olma düzeylerine göre cinsel yaşantıya yönelmektedirler. Bu nedenle cinsel doyumsuzluk nedenleri olarak belirtilebilecek depresyon, stres, kaygı gibi psikolojik bozukluklar, iletişim sorunu, menopozla birlikte görülen progesteron, östrojen ve testosteron düzeylerinde azalmalarla cinsel istekte azalmalar, omurilik hasarları, felç önemli faktörlerdir.

Dokunma: Romantik ilişki bireyleri arasındaki uyum, sevgi, aşk, iletişim gibi faktörler, cinsel birlikteliği artırabilen unsurlardır. Bunların birer duygu ve gereksinim olması, dokunma isteğini de aynı şekilde etkilemektedir.

Cinsel organlarda ağrı: Pelviste ağrı ve içe girme bozukluğu olarak da ifade edilen bu konular, sürekli ve yineleyici güçlük çekme zorluğu şeklinde kabul edilmektedir. Cinsel işlev bozukluğu şikayetiyle başvuranlar %5-17 arasında değişmektedir. Kadınlarda ise en sık karşılaşılan sorun olarak görülmektedir.

Kadınlarda orgazm bozukluğu: Orgazm sırasında gecikmenin görülmesi, orgazm sıklığı ya da yokluğu, orgazm duyularının çok düşük olması konuları, cinsel doyum üzerinde belirleyicidir. Bu nedenle cinsel doyum boyutlarının önemli birer unsurlar olduğu kabul edilebilmektedir.

3.1.5. Cinsel Doyumu Etkileyen Faktörler

Cinsel doyumunu etkileyen en birincil faktör, cinsellikle ilgili yanlış tutumların olması ve buna bağlı olarak cinsel doyumun azalmasıdır. Cinsel birliktelik, bireyleri evli olmaya yönlendiren konulardandır. Ayrıca cinsel doyumunu sağlama da buna göre belirtilebilecek unsurlardandır. Çiftler arasındaki ilişki doyumunda cinsel birliktelik, evlilik kalitesinde de bir göstergedir. Cinsel doyumun evlilik uyumu açısından önem arz eden konular arasında yer aldığı vurgulanabilmektedir (Kilci ve Özsoy, 2019). Ancak bu kavram, evlilik nedeni olabildiği gibi boşanma nedeni de olabilmektedir. Daha geniş anlamıyla ise cinsellik, ilişki birlikteliklerini sonlandıran konular arasında da yer alabilmektedir. Bu çerçevede cinsellik, romantik ilişkilerde önemli bir

faktördür. Cinsel doyum ise belirli konulardan etkilenmektedir. Abartılı ve yanlış beklentiler, cinsel konularda bilgisizlik gibi unsurlar, cinsel doyum içerisinde dikkate alınabilecek unsurlardır (Kilci ve Özsoy, 2019; Torun, Torun ve Özyayın, 2011).

3.1.5.1. Fiziksel Sağlık ve Görünüş Memnuniyeti

Sağlık faktörü, cinsel doyum açısından önemli bir yere sahiptir. Örneğin cinsel işlev bozukluğuna sahip bireyler, romantik ilişki birlikteliğinde sorunlar yaşayabilir. Cinsellik bu nedenle birçok konuyla etkileşimli olan, bunların ise özellikle de fiziksel, duygusal, zihinsel ve sosyal bakımından bütüncül yapıda olması, tam sağlıklılık hali olarak belirtilebilmektedir. Fiziksel sağlık açısından cinsel işlev bozukluğu, çiftlerin azalmış duygusal ve fiziksel yakınlık göstermelerine de neden olabilmektedir (Türkseven, Söylemez ve Dursun, 2020).

Fiziksel sağlığın yanı sıra görünüş memnuniyeti, cinsel birliktelikte önemli bir diğer faktördür. Çağdaş toplum anlayışında beden, bireyi temsil eden bir kavramdır. Dış görünüm de kişilere genç ya da yaşlı, güzel veya çirkin gibi sosyal anlamlar yüklemektedir. Bireyde beden imgesi, kendi bedeni ve dış dünyayla bağlantılı olan ilişkisi, hayat boyu inşa edilen kavramlar arasında yer almaktadır. Dolayısıyla beden imgesi, toplum tarafından yaratılan bir kavramdır. Sosyokültürel normlar ve değerler açısından belirlenmektedir. İnsanlar bu nedenle mükemmel bir cinsel doyum için muhteşem bir görünüme sahip olmaları gerektiğine inanmaktadırlar. Negatif bir beden imgesine sahip olan birey, kendine olan güvenini indirgemektedir. Bu konu ise vücut doyumsuzluğu ve benlik kavramı arasında olumsuz bir ilişki olarak algılanabilir. Buna göre görünüş memnuniyeti, insanların önem verdikleri konular olabilmektedir (Okci, 2017).

3.1.5.2. Kişiler Arası Uyum

Cinsel doyum, ilişki sırasında mutlulukla konuyla da bağlantılıdır. Çiftlerin birbirleriyle olan uyum ve paylaşımları, cinselliği önemli bir kavram haline getirmiştir. Ayrıca romantik ilişkide uyum birlikteliği, evliliğe kadar devam etmektedir. Uyum ve paylaşım da böylece cinsel birliktelik üzerinde önemli bir faktördür. Dolayısıyla bireyler arasında uyum, kişilerin cinsel doyumlarını da etkileyen konudur. Diğer yandan mutluluk ve uyum ilişkisi, cinsel birlikteliği şekillendiren ve yönlendiren bir faktördür (Çolak ve Cin, 2019). Kişiler arası uyum kavramı oldukça geniş açıdan

incelenmektedir. Özellikle de bu uyumun kapsamı, yaşam doyumuyla da ilgilidir. Burada önemli faktör, cinsel doyum ve yaşam doyumu arasındaki bağlantıdır. Kişiler arası uyumla ilgili olarak yaşam doyumunun alınması, cinsel doyumu da aynı ölçüde etkilemektedir (Erdoğan, 2018).

3.1.5.3. Psikolojik İyi Oluş Hali

Cinsellikle ilgili sorunların yaşanmasında psikolojik iyi oluş hali önemli bir yer tutmaktadır. Psikolojik ve kişiler arası etmenler, cinsel fonksiyon üzerinde işlevlerini göstermektedir. Cinsellik kavramı özellikle de kültürel, sosyal, toplumsal konulardan etkilenmektedir. Bu tür faktörler ise genel bağlamda psikolojik iyi oluş hali üzerinde de dikkate alınan konulardandır. Cinsellik alanında bilgisizlik, deneyimsizlik, kendini ve karşı cinsi tanımaya olan korku gibi faktörler, psikolojik sorunu en baştan artıran unsurlardır. Cinsel fonksiyon konusu değerlendirilirken dikkate değer faktörlerden bir diğeri, ilişki kalitesi, duygusal sağlığı, depresyon, stres, problemlerin fazla olması, cinsel birlikteliğe dikkatli bakmama gibi unsurlar, psikolojik iyi oluş hallerini de aynı şekilde etkilemektedir (Özkan ve Kızılkaya Beji, 2014). Ayrıca psikolojik yönden cinsellik üzerinde etkin olan faktörlerden bazıları da diğer insanlarla pozitif ilişkiler kurmada, otonomide, çevrenin amaçlar doğrultusunda manipüle edilebilmesinde, bireysel gelişimde, öz kabulde ve yaşam amacında etkin olduğu belirtilebilmektedir. bu tür faktörlerin de yine cinsel doyum ve psikolojik doyum arasındaki ilişkileri etkin düzeydedir (Okci, 2017).

3.2. Cinsel Doyumun Romantik İlişki Üzerindeki Etkileri

Romantik ilişkilerde doyum faktörü, kişinin hayatına yön veren birçok konuyla ilgili incelenmektedir. Bunlar arasında ise doyum, ilişki doyumu ve yaşam doyumu kavramlarıyla bağlantılı olarak da incelenmektedir. Diğer yandan romantik ilişkilerde cinsel doyumla da ilgilidir. Romantik ilişkilerin yakın ilişkiler arasında yer almasının sonucu olarak cinsel doyum, sağlıklı ve işlevsel bir romantik ilişki için gerekli ve aynı şekilde olumlu görülmektedir. İnsanın yaşamını olumlu düzeyde etkileyen ilişkilerle ilgili olarak bu konu, romantik ilişkiyi her iki tarafla da gönüllü yönetme aracı şeklinde göstermektedir. Romantik ilişkinin aynı zamanda tutku, bağlılık, yakınlık gibi belirli kavramları da içermesi, ilişki doyumuna, yaşam doyumuna ve böylece cinsel doyumla

ilgili olarak da etkisini gösteren unsur haline gelmesiyle yorumlanabilmektedir (Çalı, 2021; Öcal Yüceol, 2016).

Cinsel doyumun romantik ilişki üzerindeki etkisi, romantik ilişki doyumuyla da ilgili değerlendirilmektedir. İnsan yaşamını ilişkiler olmadan incelemek yanlıştır. Bu nedenle romantik ilişkide ilişki ve yaşam doyumunu konuları, cinsel doyumla da dikkate alınmaktadır. Romantik ilişkiler, bir diğer deyişle yakın ilişkiler, içerisinde güçlü bir bağımlılığa sahip olan ilişki tarzıdır. Bu ilişkide duygu, düşünce ve davranışlar, ilişkiye bağlılık, cinsel tutumlar, sadakat gibi kavramlarla da romantik ilişki oldukça kapsamlı ilişkilerdendir. Özellikle cinsel doyum için konular, kişinin ilişkisine yönelik değerlendirmesinde olumlu açıdan dikkate alınıyorsa doyum sağlanabilmektedir. Bu konu olumsuz değerlendiriliyorsa ilişkiden doyum da elde edilmeyebilmektedir. Buna göre cinsel doyum, romantik ilişkilerde önemli bir konudur. Bireyin tutum, tavır, inanç ve davranışlarına göre farklılaşmaktadır. Dolayısıyla romantik ilişkide cinsel doyum, farklı değişkenlerle incelenabilmektedir (Temelli, 2018). Romantik ilişkilerde cinsel doyum ile ilgili olarak bir örnek bağlanma stilleri olarak görülebilmektedir. İnsanların farklı psikolojilerde olmalarında bağlanma duygusu, farklı ilişki kalitelerini ortaya çıkarmaktadır. Örneğin romantik ilişkilerin ruh sağlığına iyi geldiği, Meier ve Allen (2009) çalışmasında desteklenmekle birlikte, güvenli olmayan bağlanma şeklinin de ruh sağlığını olumlu yönde etkilemediğine değinilebilmektedir. Örneğin Puentes ve diğerleri (2008) çalışmasında, yine kişinin bağlanma stiline göre, ilişkide istikrarsızlık durumuna benzer ilişki yorumlanabilir. Kişinin kendini adama ve uzun vadeli planlar yapmasını güçleştiren durum, kişinin bağlanma stiline göre değişmektedir. Dolayısıyla romantik ilişkiler üzerinde bağlanma stili önemli bir unsurdur. Diğer yandan Sağkal ve Özdemir (2018), doyum kavramını romantik ilişkiler içerisinde, ilişkinin kalitesiyle ilgili değerlendirmişlerdir. Doyum ve aşk boyutları, genel bir ilişkiyle sınırlı değildir. Bu nedenle cinsel doyum da romantik ilişki de çiftler arasında yarattığı etkiden dolayı önemli yere sahiptir. Böylece romantik ilişki üzerinde cinsel doyum önemli bir unsur olmasıyla incelenmektedir.

3.2.1. Bağlanmaya Etkileri

Romantik ilişki, cinsel doyum ve bağlanma, birbirleriyle ilişkili faktörler olarak kabul edilebilmektedir. Burada diğer konu, doyum kavramının çeşitlendirilmesi ve ilişki üzerindeki etkisidir. Romantik ilişkisi olan yetişkinlerin ilişki doyumlarında

bağlanma stillerini inceleyen Kırt Gülaydın ve Semerci (2018) çalışmasında, bağlanma stilleri açısından erkeklerin daha kaygılı oldukları belirlenmiştir. Ayrıca araştırmada, yetişkin bireylerde ilişki doyumları arttıkça, benlik saygıları ve besleyici ilişki tarzları da artmaktadır. İlişki türlerine yönelik olarak flört ilişkisi olan kişilerin, diğer ilişki çeşitlerine göre de ilişkilerinden daha az doyum sağladıkları ve aynı şekilde benlik saygılarının daha düşük olduğu belirlenmiştir. Saraç ve diğerleri (2015) tarafından yapılan çalışmada ise bağlanma boyutları ve akılcı olmayan inançların, ilişki doyumunu da yordadığı tespit edilmiştir. Bu nedenle ilişki doyumu ve bağlanma stili, birbirleriyle bağlantılı konular olarak görülebilmektedir. İlişki doyumu geniş kapsamda olup bireyin yaşam doyumu ve cinsel doyumu üzerinde de ciddi etkileri olduğundan önemli yere sahiptir. Diğer yandan Güldür (2020) çalışmasında yetişkin bireylerin bağlanma stilleri, kişilerin algı süreçlerinde romantik ilişkiler açısından daha çok yön göstericidir. Kişinin tavır ve tutumu doğrultusunda romantik ilişkilerin sürdürülebilirliği değişmektedir. Bu konu negatif açıdan bir etki oluşturabilmektedir. Dolayısıyla romantik ilişkilerde bağlanma stili, ilişki ve cinsel doyum açısından dikkate alınabilmektedir. Örneğin çocukluk döneminde güvenli bağlanma, romantik ilişkilerde bağlanma stiline göre olumlu bir ilişki şeklinin kazanılmasında aracıdır. Güvensiz bağlanma modelleri de daha olumsuz bir ilişki tarzı oluşturabilmektedir (Atak ve Taştan, 2012). Okci (2017) çalışmasında da bağlanma stilleri ve cinsel doyum arasındaki ilişki, iki insanın uyumlu birliktelikleri ile dikkate alındığında, romantik ilişkilerde cinsel doyum kalitesinin de artacağı yönü ile incelenmiştir. Toplumsal kuralların, değer yargıların ve tabuların tespiti, biyolojik, ruhsal ve toplumsal yönden de bir iyi oluş halidir. Romantik ilişkilerde cinsel doyum ile bağlanma da bireyin iyi oluş haliyle ilişkili değişmektedir. Bu nedenle yapılan araştırmalar çerçevesinde bağlanma stillerinin cinsel doyum, yaşama doyumu ve ilişki doyumu arasında bağlantı olduğu görülmektedir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

4.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma romantik ilişkisi olan yetişkinlerin ebeveynlerine bağlanmaları ile cinsel doyumlarını genel cinsel doyum düzeyi, ben merkezli cinsel doyum düzeyi ve eş/partner merkezli cinsel doyum düzeyi açısından incelerken, cinsiyet, yaş, gelir durumu, eğitim seviyesi, partnerin fiziksel özelliklerini beğenme, medeni hal ve ilişki sürelerine göre yordayıcılığını ortaya koymayı amaçlayan betimsel bir çalışmadır.

4.2. Araştırmanın Evreni Ve Örneklemi

Bu araştırmanın evrenini Türkiye'nin çeşitli illerinde yaşayan 18 yaşından büyük romantik ilişkisi olan yetişkin bireyler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise Türkiye'nin farklı illerinde yaşayan ve gönüllülük esasına bağlı şekilde kartopu örnekleme yöntemine göre seçilmiş olan 18 yaş ve üzeri romantik ilişkisi olan 300 yetişkin bireydir. Araştırmaya 300 birey katılmıştır fakat tüm sorulara eksiksiz yanıt veren 282 bireydir. Araştırma verileri sosyal medya (facebook, Instagram, twitter vb.) platformlarından online olarak paylaşılarak katılımcılara ulaşmaya çalışılmıştır.

4.2.1. Demografik Değişkenlere İlişkin Analizler

Tablo 1'de katılımcıların demografik değişkenlerine göre dağılım tablosuna yer verilmiştir.

Tablo 1. Sosyo-demografik özelliklere ilişkin frekans dağılım tablosu

	Demografik	Frekans (N)	Yüzde(%)
Cinsiyet	Kadın	212	75,18
	Erkek	70	24,82
	Toplam	282	100
Yaş	18-25	187	66,31
	26-30	44	15,6
	31-45	44	15,6
	46-60	7	2,48
	Toplam	282	100
Eğitim Durumu	Lise ve altı	37	13,12
	Üniversite	207	73,4
	Y.Lisans	28	9,93
	Doktora	10	3,55
	Toplam	282	100
Gelir Durumu	Asgari ücretten az	68	24,11
	asgari ücret - 3500 tl	79	28,01
	3501-5000 tl	69	24,47

	5001 tl ve üzeri	66	23,4
	Toplam	282	100
Partnerin Fiziksel Özelliklerini Beğenme	Hiç Beğenmiyorum	11	3,9
	Pek Beğenmiyorum	13	4,61
	Az Beğeniyorum	72	25,53
	Çok Beğeniyorum	186	65,96
	Toplam	282	100
Medeni Hal	İlişkisi var	140	49,65
	Nişanlı	18	6,38
	Evli	66	23,4
	Serbest İlişki	58	20,57
	Toplam	282	100
İlişki Süreleri	3 aydan az	41	14,54
	3-6 ay	21	7,45
	6 ay - 1 yıl	51	18,09
	1-3 yıl	70	24,82
	3 yıl +	99	35,11
	Toplam	282	100

Çalışmaya katılanların cinsiyetleri incelendiğinde, %75,18' inin Kadın, %24,82' sinin Erkek, Yaş grupları incelendiğinde; %66,31' inin 18-25 yaş, %15,6' sının 26-30 ve 31-45 yaş aralıklarında, %2,48' inin 46-60 yaş aralığında olduğu tespit edilmiştir.

Katılımcıların eğitim durumları incelendiğinde; %13,12' sinin lise ve altı, %73,4' ünün Üniversite, %9,93' ünün Yüksek Lisans, %3,55' inin Doktora mezunu olduğu tespit edilmiştir.

Katılımcıların gelir düzeyleri incelendiğinde; %24,11' inin asgari ücretten az, %28,01' inin asgari ücret-3500 tl arasında, %24,47' sinin 3501-5000 tl arasında ve %23,4' ünün 5001 tl ve üzeri gelire sahip olduğu tespit edilmiştir.

Katılımcıların partnerin fiziksel özelliklerini beğenme durumları incelendiğinde; %3,9' unun hiç beğenmediği, %4,61' inin pek beğenmediği, %25,53' ünün az beğendiği ve %65,96' sının çok beğendiği tespit edilmiştir.

Katılımcıların medeni durumlar incelendiğinde; %49,65' inin ilişkisi var, %6,38' inin Nişanlı, %23,4' ünün Evli ve %20,57' sinin serbest ilişkisi olduğu tespit edilmiştir.

Katılımcıların ilişki süreleri incelendiğinde; %14,54' ünün 3 aydan az, %7,45' inin 3-6 ay arası, %18,09' unun 6 ay- 1 yıl arası, %24,82' sinin 1-3 yıl ve %35,11' inin 3 yıldan fazla ilişki süresi olduğu tespit edilmiştir.

4.3. Veri Toplama Araçları

Araştırma kapsamında veriler üç ölçme aracı ile toplanmıştır.

4.3.1. Sosyodemografik Veri Formu

Araştırmacı tarafından oluşturulmuş bu form, kişilerin yaş, cinsiyet, eğitim durumu, gelir durumu, partnerin fiziksel özelliklerini beğenme, medeni hal ve ilişki süreleri gibi demografik özelliklerini ölçmek için kullanılmıştır.

4.3.2. Yeni Cinsel Doyum Ölçeği

Stulhofer ve diğerleri (2010) tarafından Yeni Cinsel Doyum Ölçeği/New Sexual Satisfaction Scale (YCDÖ/NSSS), cinsel doyumu değerlendirmek üzere geliştirilmiştir ve iki kültürde test edilmiştir. YCDÖ'nün klinik ve klinik olmayan kullanımını kolaylaştırmak amacıyla ölçeğin 12 maddelik kısaltılmış hali geliştirilmiştir. YCDÖ-KF, tam ölçek ile karşılaştırılabilir güvenilirlik ve geçerlilikte bulunmuştur. Okci (2017) tarafından Türkçeye uyarlanıp, geçerlik ve güvenilirliğe sahip olduğu bulunmuştur. Ölçüt geçerliğini belirlemek amacıyla Golombok-Rust Cinsel Doyum Ölçeği kullanılmıştır ve korelasyon değeri 0,660 olarak bulunmuştur. Doğrulayıcı faktör analizi çerçevesinde çalışmalar yapılmış ve iç düzeyde uyum endekslerine sahip olduğu belirlenmiştir. Tuğut (2016) çalışması çerçevesinde bu değerler, kadın ve erkek açısından incelenmiştir. İç tutarlılık katsayısının kadınlarda .94, erkeklerde ise .95 olduğu belirlenmiştir. Üç boyutlu olarak cinsel doyumu ölçen YCDÖ-KF'den her bir ölçekten alınan puanlardan elde edilen yüksek puanlar cinsel doyumun yüksek olduğunu ifade etmektedir. YCDÖ-KF, 5'li Likert tipinde (1) Hiç Memnun Değilim, (5) Çok Memnunum şeklinde bir cevaplama anahtarına sahiptir.

4.3.3. Anne-Babaya İlişkin Görüşler Ölçeği I-II

Parker ve diğerleri (1979) tarafından Anne-Babaya İlişkin Görüşler Ölçeği I-II /The Parental Bonding Instrument (PBI) kişinin algısı açısından anne ve babası ile kurduğu yapısını geriye dönük olarak değerlendirmek amacıyla geliştirilmiştir. Kapçı ve Küçüker (2006) tarafından Türkçeye uyarlanıp, güvenilirliği ve geçerliliği bulunmuştur. Uyarılama sonucunda ölçeğin test-tekrar test güvenilirliği baba formu tüm ölçek için Cronbah alfa değeri .89 olarak anne formu için .90 olarak bulunmuştur. Alt ölçekler için bakıldığında ilgi/kontrol boyutunda bu değerler baba formu için .90,

anne formu için .91, koruma boyutunda ise babalar için .78, anneler için .64'tür. 4'lü likert-tipi derecelendirme olan maddelerde; Tamamen böyleydi karşılığı 3, Kısmen böyleydi karşılığı 2, Pek böyle değildi karşılığı 1, Hiç böyle değildi karşılığı 0 şeklinde puanlanıyor. Tersine puanlanan maddelerde ise (2, 4, 8, 9, 10, 13, 14, 16, 18, 19, 20, 23 ve 24. maddeler), puanlama 0-3 şeklindedir. Hem toplam ölçekte, hem de iki alt ölçekte puan 19 artışı olumlu bağlanmayı ifade ediyor. Ölçekteki 8., 9., 10., 13., 19., 20. ve 23. maddeler ikinci alt ölçekte (aşırı koruma), diğer maddeler ise ilgi/kontrol adlı birinci alt ölçekte toplanmaktadır. Ölçeğin puanlaması; ilgi alt boyutu için puanlar 0-36 arasında, kontrol/aşırı koruma alt boyutunda ise puanlar 0-39 arasında değişmektedir. İlgi ait boyutu için yüksek puan sıcak, anlayışlı ve kabul edici olarak algılanan, düşük puan ise soğuk ve reddedici olarak algılanan ana babayı yansıtmaktadır. Kontrol/aşırı koruma alt boyutunda yüksek puanlar aşırı kontrolcü ya da özerkliğe izin vermeyen ana baba algısına işaret etmektedir.

4.4. Verilerin Analizi

Araştırmada veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 21.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Veriler analiz edilirken tanımlayıcı istatistiksel metotlardan (sayı, yüzde, ortalama, standart sapma) yararlanılmıştır. Araştırma sorularına bağlı olarak analizlerde betimleyici istatistikler, t-test varyans analizi, korelasyon ve regresyon analizinden yararlanılmıştır. Normalliği sağlamak için çarpıklık-basıklık, gövde-yaprak dağılımları ve histogramları incelenmiştir. Güvenirlik analizleri için Chonbach's Alpha değerine bakılmış ve 0.7'den büyük verilerin tutarlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Kılıç,2016).

BEŞİNCİ BÖLÜM

BULGULAR

Bu bölümde araştırmada elde edilen bulgular sunulmuştur. Araştırma genelinde, elde edilen bulgular, belirli değişkenlerle birlikte bağlanmanın cinsel doyum üzerinde etkili olduğunu göstermiştir. İlişki süreci içinde ifade edilen değişkenler, belirli durumlarla karşılaştırılmıştır. Bunlar cinsiyet, yaş grubu, eğitim durumu, medeni hal, gelir düzeyi, partnerin fiziksel özelliklerini beğenme durumu ve ilişki süreleridir. Bu bağlamda romantik ilişkisi olan yetişkin bireylerin genel cinsel doyum, ben merkezli cinsel doyum, eş-partner-cinsel aktivite merkezli cinsel doyum ile bağlanma boyutları olan; anne ilgi boyutu, baba ilgi boyutu, anne kontrol/aşırı koruma, baba kontrol/aşırı koruma arasında bulunan ilişkilerini incelenmesine yönelik bulgular sırasıyla verilmiştir.

5.1. Değişkenlere İlişkin Betimsel Bulgular

Katılımcıların genel cinsel doyum, ben merkezli cinsel doyum, eş-partner-cinsel aktivite merkezli cinsel doyum ile bağlanma boyutları olan; anne ilgi boyutu, baba ilgi boyutu, anne kontrol/aşırı koruma, baba kontrol/aşırı koruma düzeylerine ait betimsel dağılımlar Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. Değişkenlere ait betimsel istatistikler (N= 282)

Değişkenler	Ben Merkezli Cinsel Doyum	Eş-partner-cinsel aktivite merkezli Cinsel Doyum	Cinsel Doyum	Anne ilgi boyutu	Baba ilgi boyutu	Anne Kontrol/aşırı koruma	Baba Kontrol/aşırı koruma
Ortalama	32.96	34.55	67.51	17.72	18.53	24.02	22.92
Medyan	32	35	66	18	19	24	22
Standart sapma	11.08	11.54	21.93	5.23	5.55	5.68	6.13
Varyans	122.86	133.38	481	27.39	30.89	32.33	37.58
Çarpıklık	-0.33	-0.44	-0.41	0.23	-0.40	0.08	0.33
Basıklık	-0.59	-0.66	-0.51	0.14	0.31	-0.32	-0.35
En düşük değer	10	10	20	6	3	8	9
En yüksek değer	50	50	100	36	33	39	39

Araştırma soruların cevap vermek için t-testi, varyans analizi ve korelasyon ve regresyon analizleri işe sürülmüştür. Bu sebeple normal dağılım şartı incelenmiştir. Normallığı sağlamak için çarpıklık-basıklık, gövde-yaprak dağılımları ve histogramlara incelenmiştir. Tablo 2’de görüldüğü gibi çarpıklık; -0.44 ile 0.33 arasındadır, basıklık; -0.66 ile 0.31 aralığında yer almaktadır. Bu değerlerin +1 ile -1 aralığında oldukları için normallik sağlanmıştır (Tabachnick ve Fidell, 2013).

Katılımcıların genel cinsel doyum, ben merkezli cinsel doyum, eş-partner-cinsel aktivite merkezli cinsel doyum ile bağlanma boyutları olan; anne ilgi boyutu, baba ilgi boyutu, anne kontrol/aşırı koruma, baba kontrol/aşırı koruma arasındaki korelasyonlar Tablo 3’de gösterilmiştir.

Tablo 3. Değişkenler arasındaki korelasyon katsayıları (N= 282)

Değişkenler	1	2	3	4	5	6	7
1. Cinsel Doyum	—						
2. Ben Merkezli Cinsel Doyum	0.96***	—					
3. Eş-partner-cinsel aktivite merkezli Cinsel Doyum	0.97***	0.87** *	—				
4. Anne ilgi boyutu	0.13*	0.12*	0.12*	—			
5. Baba ilgi boyutu	0.15**	0.15*	0.15*	0.45*	—		
6. Anne Kontrol/aşırı koruma	0.10	0.10	0.09	0.18*	0.08	—	
7. Baba Kontrol/aşırı koruma	0.16**	0.15*	0.16*	0.08	0.17*	0.36***	—

* $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

Değişkenler arasındaki ilişkiler incelendiğinde genel cinsel doyum ile bağlanma boyutları olan anne ilgi boyutu ($r = .13$, $p < .05$), baba ilgi boyutu ($r = .15$, $p < .01$) ve baba kontrol/aşırı koruma ($r = .16$, $p < .01$) arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler bulunmaktadır.

Ben merkezli cinsel doyum ile bağlanma boyutları olan anne ilgi boyutu ($r = .12$, $p < .05$), baba ilgi boyutu ($r = .15$, $p < .05$) ve baba kontrol/aşırı koruma ($r = .15$, $p < .05$) arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler bulunmaktadır.

Son olarak eş-partner-cinsel aktivite merkezli cinsel doyum ile bağlanma boyutları olan anne ilgi boyutu ($r = .12$, $p < .05$), baba ilgi boyutu ($r = .15$, $p < .05$) ve baba kontrol/aşırı koruma ($r = .16$, $p < .05$) arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler bulunmaktadır.

5.2. Romantik İlişkisi Olan Yetişkin Bireylerin Genel Cinsel Doyumunun Cinsiyet, Yaş, Eğitim Durumu, İlişki Süreleri, Partnerlerinin Fiziksel Özelliklerini Beğenme, Gelir Durumu, İlişki Türü ve Medeni Haline Göre Değişimine İlişkin Bulgular

Araştırmada yetişkinlerin genel cinsel doyumunu cinsiyete göre değişimi incelenmiştir. Yetişkinlerin genel cinsel doyumunu cinsiyet için bağımsız gruplar T testi sonuçları Tablo 4’de gösterilmiştir. Varyanslar homojen olduğu görülmüştür.

Tablo 4. Yetişkinlerin genel cinsel doyumunu cinsiyete göre değişim t testi sonuçları (*levene p=.180*)

Grup	N	Ortalama	Ss	Sh	t	Sd	p	d
Kadın	212	65.217	21.829	1.499	-3.113	280	0.002	-0.429
Erkek	70	74.486	20.888	2.497				

Tablo 4’de görüleceği gibi yetişkinlerin genel cinsel doyumunu incelendiğinde, cinsiyete göre yetişkinlerin genel cinsel doyumda bir farklılık olmadığı görülmüştür.

Araştırmada yetişkinlerin genel cinsel doyumunu yaşa göre değişimi incelenmiştir. Yetişkinlerin genel cinsel doyumunu yaşa göre incelenmesine yönelik tek yönlü varyans analizi sonuçları tablo 5’de, verilmiştir. Varyanslar homojen olduğu görülmüştür.

Tablo 5. Yetişkinlerin genel cinsel doyumunu yaşa göre varyans analizi sonuçları (*levene p=.217*)

Yaş	Ortalama	ss	N	KT	Sd	KO	F	p	η^2
18-25	66.396	21.338	187	969.276	3	323.092	0.669	0.572	0.007
26-30	71.318	23.759	44						
31-45	68.795	22.717	44						
46-60	65.571	22.530	7						

Tablo 5’de yer alan bulgular incelendiğinde yetişkinlerin genel cinsel doyumunu yaşa göre önemli bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Araştırmada yetişkinlerin genel cinsel doyumunu eğitim seviyesine göre değişimi incelenmiştir. Yetişkinlerin genel cinsel doyumunu eğitim seviyesine göre incelenmesine yönelik tek yönlü varyans analizi sonuçları tablo 6’da verilmiştir. Varyanslar homojen olduğu görülmüştür.

Tablo 6. Yetişkinlerin genel cinsel doyumu eğitim seviyesine göre varyans analizi sonuçları (Levene p=.092)

Eğitim	Ortalama	ss	N	KT	Sd	KO	F	p	η^2
Doktora	66.300	26.090	10	452.554	3	150.851	0.311	0.817	0.003
Lise ve altı	66.351	23.008	37						
Üniversite	68.217	21.279	207						
Y.Lisans	64.321	24.534	28						

Tablo 6’da yer alan bulgular incelendiğinde yetişkinlerin genel cinsel doyumu eğitim seviyesine göre önemli bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Araştırmada yetişkinlerin genel cinsel doyumu gelir durumuna göre değişimi incelenmiştir. Yetişkinlerin genel cinsel doyumu gelir durumuna göre incelenmesine yönelik tek yönlü varyans analizi sonuçları tablo 7’de, verilmiştir. Varyanslar homojen olduğu görülmüştür.

Tablo 7. Yetişkinlerin genel cinsel doyumu gelir durumuna göre varyans analizi sonuçları (Levene p=.552)

Gelir durumu	Ortalama	ss	N	KT	Sd	KO	F	p	η^2
3501-5000 tl	70.333	19.984	69	2.676.148	3	892.049	1.872	0.135	0.020
5001 tl ve üzeri	70.394	22.990	66						
Asgari ücret - 3500 tl	66.747	22.700	79						
Asgari ücretten az	62.765	21.435	68						

Tablo 7’de yer alan bulgular incelendiğinde yetişkinlerin genel cinsel doyumu gelir durumuna göre önemli bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Araştırmada yetişkinlerin genel cinsel doyumu partnerin Fiziksel özelliklerini beğenmesine göre değişimi incelenmiştir. Yetişkinlerin genel cinsel doyumu partnerin Fiziksel özelliklerini beğenmesine göre incelenmesine yönelik tek yönlü varyans analizi sonuçları tablo 8’de verilmiştir. Varyanslar homojen olduğu görülmüştür.

Tablo 8. Yetişkinlerin genel cinsel doyumu partnerin fiziksel özelliklerini beğenmesine göre varyans analizi sonuçları (levene p=.108)

Partnerin Fiziksel özelliklerini beğenme	Ortalama	ss	N	KT	Sd	KO	F	p	η^2
Az Beğeniyorum	59.319	21.398	72	20.470.841	3	6.823.614	16.539	6.453	0.151
Çok Beğeniyorum	73.242	19.282	186						
Hiç Beğenmiyorum	50.545	26.383	11						
Pek Beğenmiyorum	45.385	23.164	13						

Tablo 8’de yer alan bulgular incelendiğinde yetişkinlerin genel cinsel doyumu partnerin Fiziksel özelliklerini beğenmesine göre önemli bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Araştırmada yetişkinlerin genel cinsel doyumu medeni haline göre değişimi incelenmiştir. Yetişkinlerin genel cinsel doyumu medeni haline göre incelenmesine yönelik tek yönlü varyans analizi sonuçları tablo 9’da verilmiştir. Varyanslar homojen olduğu görülmüştür.

Tablo 9. Yetişkinlerin genel cinsel doyumu medeni haline göre varyans analizi sonuçları (levene p=.412)

Medeni hal	Ortalama	ss	N	KT	Sd	KO	F	p	η^2
Evli	69.348	23.751	66	4.454.443	3	1.484.814	3.158	0.025	0.033
İlişkisi var	70.143	18.944	140						
Nişanlı	63.444	19.639	18						
Serbest İlişki	60.362	25.685	58						

Tablo 9’da yer alan bulgular incelendiğinde yetişkinlerin genel cinsel doyumu medeni haline göre anlamlı bir şekilde değiştiği görülmektedir $F(3, 278)= 3.158$, $p=0.025$, $\eta^2=0.033$. anlamlı çıkan farkın hangi grup lehine olduğunu tespit etmek için gruplar arası dengesizlik durumunda en iyi sonucu veren post hoc testlerinden Scheffe işe koşulmuştur. sonuçlar tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10. Yetişkinlerin genel cinsel doyumu medeni haline göre değişimi post hoc sonuçları

Medeni hali		Ortalama farkı	Sh	t	p scheffe
İlişkisi var	Nişanlı	6.698	5.430	1.234	0.678
	Evli	0.794	3.238	0.245	0.996
	Serbest İlişki	9.781	3.386	2.889	0.041
Nişanlı	Evli	-5.904	5.766	-1.024	0.790
	Serbest İlişki	3.082	5.850	0.527	0.964
Evli	Serbest İlişki	8.986	3.903	2.303	0.154

Tablo 10’da görüldüğü üzere İlişkim var diyenlerin genel cinsel doyumu Serbest İlişki diyenlerden anlamlı bir şekilde yüksektir. Sonuç olarak ilişkisi olanların cinsel doyumu serbest ilişki yaşayanlardan daha yüksektir. Diğer gruplar arasında fark bulunmamaktadır.

Araştırmada yetişkinlerin genel cinsel doyumu ilişki sürelerine göre değişimi incelenmiştir. Yetişkinlerin genel cinsel doyumu ilişki sürelerine göre incelenmesine yönelik tek yönlü varyans analizi sonuçları tablo 11’de verilmiştir. Varyanslar homojen olduğu görülmüştür.

Tablo 11. Yetişkinlerin genel cinsel doyumu ilişki sürelerine göre varyans analizi sonuçları (levne p=.718)

İlişki süreleri	Ortalama	ss	N	KT	Sd	KO	F	p	η^2
1-3 yıl	71.771	19.944	70	6.435.214	4	1.608.803	3.462	0.009	0.048
3-6 ay	63.000	21.050	21						
3 aydan az	57.146	24.503	41						
3 yıl +	68.970	21.599	99						
6 ay - 1 yıl	69.059	21.301	51						

Tablo 11’de yer alan bulgular incelendiğinde yetişkinlerin genel cinsel doyumu ilişki sürelerine göre anlamlı bir şekilde değiştiği görülmektedir $F(4, 277)= 3.462$, $p=0.009$, $\eta^2=0.048$. anlamlı çıkan farkın hangi grup lehine olduğunu tespit etmek için post hoc testlerinden Tukey işe koşulmuştur. sonuçlar tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12. Yetişkinlerin genel cinsel doyumu ilişki sürelerine göre değişimi post hoc sonuçları

İlişki süreleri		Ortalama farkı	SE	t	p tukey
3 aydan az	(3-6 ay)	-5.854	5.785	-1.012	0.850
	(6 ay	-11.912	4.522	-2.634	0.067
	(1-3 yıl)	-14.625	4.240	-3.450	0.006
	(3 yıl +)	-11.823	4.004	-2.953	0.028
(3-6 ay)	(6 ay	-6.059	5.589	-1.084	0.815
	(1-3 yıl)	-8.771	5.364	-1.635	0.476
	(3 yıl +)	-5.970	5.179	-1.153	0.778
(6 ay	1 yıl)	-2.713	3.969	-0.683	0.960
	1 yıl)	0.089	3.716	0.024	1.000
(1-3 yıl)	(3 yıl +)	2.802	3.366	0.832	0.920

Tablo 12’de görüldüğü üzere 1-3 yıl arası ilişki sürelerine sahip bireylerin genel cinsel doyumu 3 aydan az olanlardan anlamlı bir şekilde yüksektir. Benzer şekilde 3 yıldan fazla ilişki sürelerine sahip bireylerin genel cinsel doyumu 3 aydan az olanlardan anlamlı bir şekilde yüksektir. Diğer gruplar arasında fark bulunmamaktadır.

5.3. Romantik İlişkisi Olan Yetişkin Bireylerin Genel Cinsel Doyum, Ben Merkezli Cinsel Doyum, Eş-Partner-Cinsel Aktivite Merkezli Cinsel Doyumun Yordayıcılarına İlişkin Bulgular

Bu çalışmada romantik ilişkisi olan yetişkin bireylerin genel cinsel doyum, ben merkezli cinsel doyum, eş-partner-cinsel aktivite merkezli cinsel doyumlarının onların bağlanma boyutları olan; anne ilgi boyutu, baba ilgi boyutu, anne kontrol/aşırı koruma, baba kontrol/aşırı koruma tarafından anlamlı düzeyde yordayıp yordamadığı araştırılmıştır. Bu amaç için çoklu doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Öncelikle yetişkin bireylerin genel cinsel doyumuna ilişkin analiz gerçekleştirilmiştir. Analizde regresyonun varsayımları araştırılmıştır. Korelasyon tablosunda da daha önce verildiği üzere çoklu doğrusal bağlantının tespit olmadığı, Tolerans değerlerinin .62 ile .85 arasında, VIF değerlerinin 1.52 ile 2.82 arasındadır. Durbin-Watson 1.98 olduğu için oto korelasyon sorunun olmadığı söylenebilir. Çoklu regresyon analizi sonuçları tablo 13’de sunulmuştur.

Tablo 13. Yetişkin bireylerin genel cinsel doyumunun yordayıcılarına ilişkin regresyon analiz sonuçları

Yordayıcı değişkenler	B	Std. Hata	Beta (β)	t	p
(Intercept)	41.495	7.517		5.520	7.790
Anne ilgi boyutu	0.254	0.278	0.061	0.911	0.363
Baba ilgi boyutu	0.403	0.262	0.102	1.542	0.124
Anne Kontrol/aşırı koruma	0.166	0.246	0.043	0.675	0.500
Baba Kontrol/aşırı koruma	0.439	0.228	0.123	1.924	0.050

Yetişkin bireylerin genel cinsel doyumunun yordayıcıları için gerçekleştirilen analizde regresyon modelinin anlamlı olduğu tespit görülmüştür. $F = (4, 277) = 3.459$, $p < .001$, $R^2 = .048$). genel cinsel doyumunu yordayan değişkenler incelendiğinde baba kontrol/aşırı korumanın pozitif yönde ($\beta = .12$, $p < .05$) anlamlı yordamaktadır. Diğer değişkenler olan anne ilgi boyutu, baba ilgi boyutu, anne kontrol/aşırı koruma yordayıcı olmadığı görülmüştür. Baba kontrol/aşırı korumanın yetişkin bireylerin genel cinsel doyumunun yüzde 3'ünü açıklamaktadır.

İkinci olarak yetişkin bireylerin ben merkezli cinsel doyumuna ilişkin analiz gerçekleştirilmiştir. Analizde regresyonun varsayımları araştırılmıştır. Korelasyon tablosunda da daha önce verildiği üzere çoklu doğrusal bağlantının tespit olmadığı, Tolerans değerlerinin .52 ile .72 arasında, VIF değerlerinin 1.42 ile 2.73 arasındadır. Durbin-Watson 2.02 olduğu için oto korelasyon sorunun olmadığı söylenebilir. Çoklu regresyon analizi sonuçları tablo 14'de sunulmuştur.

Tablo 14. Yetişkin bireylerin ben merkezli cinsel doyumunun yordayıcılarına ilişkin regresyon analiz sonuçları

Yordayıcı değişkenler	B	Std. Hata	Beta (β)	t	p
(Intercept)	20.300	3.809		5.330	2.037
Anne ilgi boyutu	0.129	0.141	0.061	0.918	0.360
Baba ilgi boyutu	0.193	0.133	0.097	1.454	0.147
Anne Kontrol/aşırı koruma	0.098	0.125	0.050	0.787	0.432
Baba Kontrol/aşırı koruma	0.194	0.116	0.107	1.677	0.095

Yetişkin bireylerin ben merkezli cinsel doyumunun yordayıcıları için gerçekleştirilen analizde regresyon modelinin anlamlı olmadığı tespit görülmüştür. Değişkenler olan anne ilgi boyutu, baba ilgi boyutu, anne kontrol/aşırı koruma ve baba kontrol/aşırı korumanın yordayıcı olmadığı görülmüştür.

Son olarak olarak yetişkin bireylerin eş-partner-cinsel aktivite merkezli cinsel doyumuna ilişkin analiz gerçekleştirilmiştir. Analizde regresyonun varsayımları araştırmıştır. Korelasyon tablosunda da daha önce verildiği üzere çoklu doğrusal bağlantının tespit olmadığı, Tolerans değerlerinin .64 ile .84 arasında, VIF değerlerinin 1.23 ile 2.55 arasındadır. Durbin-Watson 1.79 olduğu için oto korelasyon sorunun olmadığı söylenebilir. Çoklu regresyon analizi sonuçları tablo 15’de sunulmuştur.

Tablo 15. Yetişkin bireylerin eş-partner-cinsel aktivite merkezli cinsel doyumunun yordayıcılarına ilişkin regresyon analiz sonuçları

Yordayıcı değişkenler	B	Std. Hata	Beta (β)	t	p
(Intercept)	21.195	3.960		5.352	1.826
Anne ilgi boyutu	0.124	0.147	0.056	0.848	0.397
Baba ilgi boyutu	0.211	0.138	0.101	1.529	0.127
Anne Kontrol/aşırı koruma	0.068	0.130	0.033	0.525	0.600
Baba Kontrol/aşırı koruma	0.245	0.120	0.130	2.039	0.042

Yetişkin bireylerin eş-partner-cinsel aktivite merkezli cinsel doyumunun yordayıcıları için gerçekleştirilen analizde regresyon modelinin anlamlı olduğu tespit görülmüştür. $F = (4, 277) = 3.394, p < .001, R^2 = .047$. eş-partner-cinsel aktivite merkezli cinsel doyumu yordayan değişkenler incelendiğinde baba kontrol/aşırı korumanın pozitif yönde ($\beta = .13, p < .05$) anlamlı yordamaktadır. Diğer değişkenler olan anne ilgi boyutu, baba ilgi boyutu, anne kontrol/aşırı koruma yordayıcı olmadığı görülmüştür. Baba kontrol/aşırı korumanın yetişkin bireylerin eş-partner-cinsel aktivite merkezli cinsel doyumunun yüzde 3’ünü açıklamaktadır.

ALTINCI BÖLÜM

TARTIŞMA VE YORUM

Çalışmanın bu bölümünde araştırmanın hipotezleri doğrultusunda elde edilen bulgular, alanda yapılan ilgili diğer araştırmalar ışığında tartışılmıştır.

6.1. Romantik İlişkisi Olan Yetişkin Bireylerin Cinsel Doyum Düzeyleri Bazı Sosyal Değişkenlerin (Cinsiyet, İlişki Süreleri, Partnerin Fiziksel Özelliklerini Beğenme, Gelir Durumu, Medeni Hal, Eğitim, Yaş) Durumuna Göre Farklılaşmaktadır

Bulgular kısmında yer verildiği gibi bireylerin genel cinsel doyumunun, cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma olmadığı saptanmıştır. Literatür incelendiğinde, bu çalışmanın bulgusuna tutarsız olarak, Yüceol(2016) çalışmasında romantik ilişkilerde cinsiyet farklılıklarının önemli ölçüde ilişki sürecini etkilediği bulgusuna ulaşılmıştır. Bu doğrultudaki bir diğer örnek Kaya ve Yüceol(2018) çalışmasında da vardır. İlişki doyumunda yordayıcı bir özellik olarak cinsiyet farklılıkları, fiziksel yakınlıkta önemli bir unsurdur.

Araştırmanın bir diğer sosyo-demografik değişkeni olan yaşa bakıldığında, bireylerin genel cinsel doyumunu ile yaşa göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma olmadığı saptanmıştır. Literatür incelendiğinde, bu konu ile alakalı olarak yapılan çalışmalarda da sonuçlar, ifade edilen bu konu kapsamında değerlendirme kazanmıştır. Saraç ve diğerleri(2015) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, yaş ve ilişki doyumunu arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir. Uluyol (2019) tarafından kadınlara yönelik yapılan bir çalışmada, yaş faktörü ile cinsel işlev bozukluğu arasındaki durum belirlenmeye çalışılmıştır. Buna göre anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Bu ise dolaylı yönden cinsel doyum konusunda yaşa göre bir farklılığın olmadığı anlamına gelmektedir.

Araştırmanın bir diğer sosyo-demografik değişkeni olan eğitim durumu ve gelir seviyesine bakıldığında, bireylerin genel cinsel doyumları ile eğitim durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma olmadığı saptanmıştır. Bireylerin genel cinsel doyumları ile gelir seviyesine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma olmadığı saptanmıştır. Bu konular ile ilgili yapılan çalışmalarda da sonuçlar ifade

edilen bu konu kapsamında değerlendirme kazanmıştır. Vural ve Temel(2010) çalışmasında, eğitim seviyesinin ve gelir düzeyinin cinsel doyum düzeyini açıklamakta çok önemli bir rol oynamadığı ve cinsel doyumunu belirlemede başka etkenlerin (evliliğe yönelik inanç ve tutumlar ve cinsel mitler) daha fazla rolü olabileceği tespit edilmiştir.

Araştırmanın bir diğer sosyo-demografik değişkeni olan partnerin fiziksel özelliklerini beğenme ile genel cinsel doyumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma olmadığı saptanmıştır. Literatür incelendiğinde, direkt olarak partnerin fiziksel özelliklerini beğenme ile ilgili olmasa da bireylerin kendi beden algılarını beğenmeleri ile cinsel doyum düzeylerinin arttığını göstermektedir. Dönmez(2018) cinsel doyumun kişinin kendi bedensel imgesi üzerinden değerlendirildiği çalışmada kişinin kendi bedenine dair memnuniyeti arttıkça, cinsel tatminin de arttığı tespit edilmiştir. Bu çalışmaya benzer şekilde Dinç'in (2012) kadınlar ile yapmış olduğu çalışmada orgazm olan kadınların orgazm olmayan kadınlara oranla beden imajlarının anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu durum; bireyin kendi bedenine dair tutumlarının, orgazm olabilmesi ve cinsel doyum düzeyi üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğu şeklinde yorumlanmıştır. Yapılan çalışmanın örnekleminin yalnızca kadın katılımcılar olmasından dolayı alanda bireylerin kendi fiziksel özellikleri ile ilgili algılarını araştıran bir çalışma yapılırsa bu boşluğu doldurmuş olur.

Araştırmanın bir diğer sosyo-demografik değişkeni olan bireylerin medeni halleri ile genel cinsel doyumuna göre ilişkisi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olduğu saptanmıştır. Araştırmada sevgililik anlamında ilişkim var diyenlerin genel cinsel doyumunu serbest ilişkim var diyenlerden anlamlı bir şekilde yüksektir. Sonuç olarak ilişkisi olanların cinsel doyumunu serbest ilişki yaşayanlardan daha yüksektir. Diğer gruplar arasında fark bulunmamaktadır. Serbest ilişki tanımına bakıldığında; serbest ilişki evlilik veya uzun süreli ilişkiler tarafından kısıtlanmadan, seçime göre cinsel ilişki kurma düşüncesi veya uygulaması olarak tanımlanır(“Serbest Aşk”, 2020). Bununla beraber serbest aşka inanç, genellikle aynı anda birkaç ilişki içerisinde cinsel ilişkilerin kabul edilebilir ve iyi olduğu inancıdır. Atak ve Taştan'ın (2012) çalışmasında evrimsel aşk kuramını, aşk eylemlerinin temel amacının türü devam ettirmek olan bugüne ilişkin amaçlara hizmet ettiğini bu yakın amaçların

kaynak sergileme, sadakat ve koruma, bağıllık ve evlilik, cinsel yakınlık, üreme, kaynak paylaşımı ve ana babalık yatırımı olduğunu söyler. Bu kuram doğrultusunda serbest ilişki tanımı gereği biyolojik aşk kuramını karşılamadığından serbest ilişki yaşayan bireylerin genel cinsel doyum düzeylerinin daha düşük olduğu düşünülmektedir. Bu bulgular doğrultusunda duygusal ilişkisi olan romantik yakınlık yaşayan yetişkin bireyler, ilişkinin boyutu sadece cinsellik ile sınırlı kalan, duygusal paylaşımında bulunulmayan serbest ilişki yaşayan yetişkin bireylere kıyasla daha yüksek bir cinsel doyuma sahiptir. Bu şaşırtıcı bir bilgidir çünkü cinselliğin sadece dürtüsel bir ihtiyaç karşılamak, yalnızca alınan zevke odaklanmak için olması dışında, cinsel doyumunu etkileyen faktörlerden birinin de aslında partner ile kurulan duygusal bağ olduğunu düşündürmektedir.

Araştırmanın bir diğer sosyo-demografik değişkeni olan bireylerin ilişki süreleri ile genel cinsel doyumuna göre ilişkisi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olduğu saptanmıştır 1-3 yıl arası ilişki sürelerine sahip bireylerin genel cinsel doyumunu 3 aydan az olanlardan anlamlı bir şekilde yüksektir. Benzer şekilde 3 yıldan fazla ilişki sürelerine sahip bireylerin genel cinsel doyumunu 3 aydan az olanlardan anlamlı bir şekilde yüksektir. Literatür incelendiğinde, bu çalışmanın bulgusuna tutarsız olarak, Okci (2017) bireylerin cinsel doyum düzeyleri ile ilişki süreleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu görülmüştür. İlişki süresi arttıkça, cinsel doyumun azaldığı ifade edilmektedir. Buna paralel olarak Yaralı'nın (2013) çalışmasında da kadınlarda evlilik süresi arttıkça, kadınların cinsel yaşam kalitesi puanlarının düştüğü anlaşılmıştır. Dönmez'in (2018) çalışmasında da evli olunan yıl sayısı arttıkça, cinsel doyum ile ilgili sorunların da arttığı anlaşılmaktadır. Fakat bu çalışmaların aksine Bodur ve arkadaşları (2013) evlilik süresinin, cinsel doyum üzerinde etkisi olmadığını belirtmişlerdir. Bu bulguları bir araya getirdiğimizde, literatürde konuya dair farklı sonuçların olduğunu söylemek mümkündür. Alandaki araştırma bulgularının bu araştırmadan farklı sonuçlar göstermesinin sebebinin yapılan çalışmalardaki ilişki süresinin bu çalışmadaki ilişki süresinden daha uzun bir zaman dilimini kapsıyor olması ve yaşanan ilişkinin türü olduğu düşünülmektedir.

6.2. Romantik İlişkisi Olan Yetişkin Bireylerin Genel Cinsel Doymu İle Bağlanma Boyutları (Anne İlgil Boyutu, Baba İlgil Boyutu, Anne Kontrol/Aşırı Koruma, Baba Kontrol/Aşırı Koruma) Arasında Anlamli Bir İlişki Vardır

Bulgulara göre romantik ilişkisi olan yetişkin bireylerin genel cinsel doymu ile bağlanma boyutları (anne ilgil boyutu, baba ilgil boyutu, anne kontrol/aşırı koruma boyutu, baba kontrol/aşırı koruma boyutu) arasında anlamli bir ilişki bulunmuştur. Genel cinsel doymu yordayan değişkenler incelendiğinde baba kontrol/aşırı koruma boyutunun pozitif yönde anlamli bir ilişki yordamaktadır. Diğer değişkenler ile anne ilgil boyutu, baba ilgil boyutu, anne kontrol/aşırı koruma boyutu yordayıcı olmadığı görülmüştür. Baba kontrol /aşırı koruma boyutunun romantik ilişkisi olan yetişkin bireylerin genel cinsel doymunun yüzde 3'ünü açıklamaktadır. Başka bir deyişle ebeveynler üzerinden bakıldığında anneye olumlu ya da olumsuz bağlanma, babaya olumlu bağlanma genel cinsel doym düzeyi üzerinde etkili olmazken babaya karşı olumsuz bağlanma düzeyi arttıkça genel cinsel doymu artmaktadır. Yapılan bir çalışmada sosyal destek, çocuklarla ve aileyle olan iyi ilişkiler ve sosyoekonomik durumun iyi düzeyde olması da cinsel doymun yüksek olmasıyla ilişkilidir (Henderson ve diğ., 2009; Ji ve Norling, 2004; Sánchez-Fuentes ve diğ., 2014). Bu bağlamda yorumlandığında olumlu bağlanma geliştiren bireylerden olumlu cinsel doym algısı beklenmektedir. Fakat bu araştırmanın verileri bunun aksini göstermektedir. Bireylerin olumlu bağlanma gerçekleştirmemelerine rağmen cinsel doym düzeylerinin yüksek olması ikincil bağlanma stratejileri ile açıklanabilmektedir. Araştırmacılar, bağlanma ile ilgili tüm normal bebeklerin genellikle ilk sekiz ay içerisinde ilk bakıcılarına bağlandıkları konusunda hemfikirdirler (Öztöke, 2015). Bununla beraber araştırmalar, bebeklikte kurulan bağların yetişkinlikteki gelişim ve işlevi üzerinde en büyük ve uzun süren etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Ancak bağlanma her ne kadar insanın yaşam döngüsü boyunca bir bütün olsa da bazı değişiklikler görülebilir. Bu bulgular doğrultusunda bireyler anne babalarına olumlu bağlanma gerçekleştirmemiş olsa dahi ikincil bağlanma ile partnerlerine olumlu bağlanma gerçekleştirmeleri ile olumlu cinsel doym algıları oluşturdıkları düşünülmektedir.

Literatürde ana babaya bağlanma düzeyi ile cinsel doyum arasındaki ilişkiyi inceleyen herhangi bir araştırma bulunmamakla beraber yapılan araştırmalar genellikle yakın/romantik ilişkilerde bağlanma durumları ile cinsel doyum/evlilik uyumu ilişkisini gösteren çalışmalar şeklindedir.

6.3. Romantik İlişkisi Olan Yetişkin Bireylerin Ben Merkezli Cinsel Doyumu İle Bağlanma Boyutları (Anne İlgi Boyutu, Baba İlgi Boyutu, Anne Kontrol/Aşırı Koruma, Baba Kontrol/Aşırı Koruma) Arasında Anlamli Bir İlişki Vardır

Bulgulara göre romantik ilişkisi olan yetişkin bireylerin ben merkezli cinsel doyumunu ile bağlanma boyutları (anne ilgi boyutu, baba ilgi boyutu, anne kontrol/aşırı koruma boyutu, baba kontrol/aşırı koruma boyutu) arasında anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir. Değişkenler yordayıcı değildir. Bireylerin genel cinsel doyum düzeyleri ile bağlanma boyutları arasında ilişki varken ben merkezli cinsel doyum düzeyleri ile bağlanma boyutları arasında bir ilişki bulunamamıştır. Başka bir deyişle bireylerin cinsel doyumlarında, bireyin orgazm kalitesi, orgazm sıklığı, cinsel ilişki boyunca kendini cinsel zevke bırakma ve teslim etme, partnerine cinsel tepki biçimi ile ebeveynlerine bağlanma boyutları açısından bir ilişki yoktur. Bazı çalışmalarda Henderson ve diğerleri (2009) Cinsel doyumun fiziksel ve psikolojik sağlık durumunun yanı sıra yakın ilişkiler ve cinsel yanıt ile ilişkili değişkenlerin; din, kültürel inançlar ve değerler gibi faktörlerle de ilişkilidir. Cinsel doyumunu kişilik ve özsaygı etkilediği gibi evlilik doyumunu, iletişim, aile ilişkileri ve ebeveynlikte etkiler (Henderson ve diğ., 2009; Sánchez-Fuentes ve diğ., 2014). Bireyin özsaygısı, ebeveynine bağlanma boyutu ben merkezli cinsel doyum üzerinde etki sağlaması beklenirken araştırma sonuçları bu hipotezi desteklememektedir.

6.4. Romantik İlişkisi Olan Yetişkin Bireylerin Eş/Partner Cinsel Aktivite Merkezli Cinsel Doyumu İle Bağlanma Boyutları (Anne İlgi Boyutu, Baba İlgi Boyutu, Anne Kontrol/Aşırı Koruma, Baba Kontrol/Aşırı Koruma) Arasında Anlamli Bir İlişki Vardır

Bulgulara göre romantik ilişkisi olan yetişkin bireylerin eş/partner merkezli cinsel aktivite cinsel doyumunu ile bağlanma boyutları (anne ilgi boyutu, baba ilgi boyutu, anne kontrol/aşırı koruma boyutu, baba kontrol/aşırı koruma boyutu) arasında

anlamli bir ilişki bulunmuştur. Eş/partner merkezli cinsel doyumunu yordayan değişkenler incelendiğinde baba kontrol/aşırı korumanın pozitif yönde anlamli yordandadır. Diğer değişkenler olan anne ilgi boyutu, baba ilgi boyutu, anne kontrol/aşırı koruma boyutunun yordayıcı olmadığı bulunmuştur. Baba kontrol/aşırı koruma boyutunun romantik ilişkisi olan yetişkin bireylerin eş/partner-cinsel aktivite merkezli cinsel doyumunun yüzde 3'ünün açıklamaktadır. Başka bir deyişle bireyin, partnerinin cinsel ilişkiyi başlatması, partnerinin orgazm sıklığı, partnerinin kendini cinsel zevke bırakması ile babaya olumsuz bağlanma (kontrol/aşırı koruma puanlarının yüksek olması olumsuz bağlanma) yordayıcıdır. Bazı alışmalar cinsel doyumun kişinin eşiyle/partneri ile olan iletişiminden etkilendiğini, cinsel fonksiyonun iyi olmasıyla cinsel doyumun yüksek olması arasında bir ilişki olduğunu göstermiştir (Blackmore, Hart, Albiani, ve Mohr, 2011; Henderson ve diğ., 2009; Rubin ve Campbell, 2012). Yapılan bir araştırmada Temelli (2018) Bağlanma Teorisi'ne göre, bireyler ilişkilerini, bakım vericisiyle olan ilişkisi doğrultusunda kurar. Bireyin bakıcısı, onun bağlanma figürü olarak adlandırılır. Bireyler zaman içerisinde farklı bağlanma stilleri geliştirebilir. Literatürde ana babaya bağlanma düzeyi ile eş/partner merkezli aktivite cinsel doyum arasındaki ilişkiyi inceleyen herhangi bir araştırma bulunmamakla beraber yapılan araştırmalar genellikle yakın/romantik ilişkilerde bağlanma durumları ile cinsel doyum/evlilik uyumu ilişkisini gösteren çalışmalar şeklindedir. Bu alışmalarda Okci (2017) Cinsel doyum ve bağlanma stilleri arasındaki ilişki incelenirken, güvenli bağlanma stili düzeyi arttıa ilişki kalitesi de artış göstermektedir. Böylelikle daha güvenli bağlanan çiftlerin daha sağlıklı bir ilişkiye sahip olmaları muhtemeldir. Bireyin güvenli bağlanması ilişkinin kalitesini etkilediği için cinsel doyuma olan etkisi kaçınılmaz kabul edilmektedir (Baumeister, 1995, Sprecher, 2002). Bu doğrultuda bireylerin olumlu bağlanma tutumu geliştirmeleri ve partner/cinsel aktivite merkezli cinsel doyumunun yüksek olması beklenirken araştırma bulgularına göre babalarına olumsuz bağlanma geliştirmiş bireylerin partner/cinsel aktivite merkezli cinsel doyum düzeylerinin araştırmaların aksine daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu bulgu yine ikincil bağlanma ile açıklanabilmektedir. Birey bakım verenine birincil bağlanmayı olumlu bir düzeyde gerekleştirmediğinde sosyal kabul, onaylanma, özsaygı, güvende hissetme gibi konularda eksiklik hissedebilir, ikincil bağlanmayı romantik ilişki yaşadığı partnerine karşı gerçekleştirirken farklı stratejiler kullanabilmektedir. Birey partnerinin sevgisini ve

desteğini alabilmek adına kendine olan güven ve sevgisini partnerinin memnuniyeti üzerinden kurmaya çalışabileceği dşnlmektedir. Bu sebeple birey, partnerinin cinsel ilişkiden doyum alması bireyin kendi doyumundan daha öncelikli bir halde olduğu dşnlmektedir. Bundan dolayı bireylerin ben merkezli cinsel doyum almaları ile partner merkezli ya da cinsel aktivite merkezli olarak bireylerin cinsel ilişkiden kendileri için aldıkları doyumdan ziyade partnerinin cinsel ilişkiden aldığı haz daha önceliklidir.

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Araştırmanın genel amacı, 18 yaşın üzerinde romantik ilişkisi olan bireylerin, anne ve babalarına bağlanmaları ile cinsel doyum arasındaki ilişkiyi incelemektir. Çalışmanın sonucunda, bireylerin genel cinsel doyumunun, cinsiyetlerine göre, yaşlarına göre, partnerin fiziksel özelliklerini beğenmelerine göre, gelir durumuna göre ve eğitim durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma olmadığı bulunmuştur. Romantik ilişkisi olan yetişkin bireylerin medeni hali ile cinsel doyum düzeyleri karşılaştırıldığında sevgililik anlamında ilişkisi var olanların serbest ilişki yaşayanlara göre cinsel doyum düzeyinin daha yüksek olduğu bulunmuştur. Romantik ilişkisi olan yetişkin bireylerin ilişki süreleri ile cinsel doyum düzeyleri karşılaştırıldığında ilişki süresi 3 yıldan fazla olan bireylerin genel cinsel doyumunu 3 aydan az olan bireylerden daha yüksek olduğu söylenebilir. Romantik ilişkisi olan yetişkin bireylerin genel cinsel doyumunu yordayan değişkenler incelendiğinde baba kontrol/aşırı koruma boyutunun pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Cinsel doyumun alt boyutlarından olan ben merkezli cinsel doyum ile bağlanma boyutları (anne ilgi boyutu, baba ilgi boyutu, anne kontrol/aşırı koruma boyutu, baba kontrol/aşırı koruma boyutu) arasında anlamlı bir ilişki olmadığı bulunurken, bir diğer alt boyut olan eş/partner merkezli cinsel aktivite cinsel doyumunu yordayan değişkenler incelendiğinde baba kontrol/aşırı korumanın pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Yukarıda da bahsedildiği gibi birey ikincil bağlanmayı partneri ile kurarken ebeveyninden alamamış olduğu güvenlik, sevilme duygularından dolayı yaşadığı eksikliği ikincil bağlanma yaşadığı partneri ile olan ilişkisinde telafi etmeye çalışırken kendini merkeze koymak yerine partnerinin cinsel doyumunu üzerinden kendi doyumunu sağladığı düşünülmektedir.

Araştırma geneli 282 kişiye uygulanmış olmakla birlikte, cinsiyet olarak kadın oranı %75'den fazladır. Bu araştırmanın sınırlılıklarından biri olarak görülebilmektedir. Kadın katılımcı sayısının fazla olmasından dolayı cinsiyetler arasında kıyaslama yaparken doğru sonuca varmamıza tam olarak yardımcı nitelikte olmadığı düşünülmektedir. Yaş dağılımında 18-25 yaş arası fazla olup, katılımcıların %66,31'ini oluşturmaktadır. Eğitim durumları arasında üniversite grubu fazla olup bu değer, %73,4 düzeyindedir. Gelir durumu hemen hemen birbirlerine yakın değerlerde olup asgari ücret ile 3500 TL arasındaki oran, %28,01 ile daha fazladır. Partnerinin

fiziksel özelliklerini beğenme oranı fazla olup, bu değer %65,96'dır. Katılımcıların medeni hali sadece sevgililik anlamında ilişkisi var düzeyinde olup, bu değer %49,65'tir. İlişki süreleri üç yıldan fazla kişi sayısı fazla olup, bu oran %35,11'dir. Bu değişkenin hipotezine bakıldığında ilişki süresi 3 yıldan fazla olan bireylerin cinsel doyum düzeyinin yüksek çıkması diğer ilişki süreleri ile kıyaslama yaparken doğru sonuca varmamıza tam olarak yardımcı nitelikte olmadığı düşünülmektedir. Buna göre farklı katılımcıların araştırma içerisinde yer alması, güvenilirliği de aynı şekilde etkileyen sonuçların elde edilmesine katkı sağlamıştır.

Araştırmacılara Yönelik Öneriler

1. Romantik ilişkilerde bireylerin ebeveynlerine bağlanma boyutları ile cinsel doyum arasındaki ilişkinin değerlendirildiği bu çalışmada, daha etkin sonuçların alınması için birtakım önerilerde de bulunabilmektedir.
2. Bağlanma ile cinsel doyum arasında ilişki olduğu dikkate alınmakla birlikte, bağlanma değişkenleri spesifik incelenebilmektedir. Örneğin birincil bağlanmada bireyin ebeveynlerine bağlanmaları ile partnerlerine bağlanmaları karşılaştırılarak cinsel doyum incelenebilir.
3. Bu çalışmada sadece cinsel doyum ve bireyin gelir düzeyi arasındaki ilişkiye bakılmıştır. Gelir düzeyi sadece bireyin kendisiyle ilgili olmayıp ailenin de geliriyle ilgili bir sonuç oluşturması açısından önemlidir. Ailenin gelir düzeyinin de cinsel doyum üzerindeki etkisi incelenebilir.
4. Bu çalışmada özellikle doğrudan cinsel doyumla ilgili faktörler ilişki süresi ve partnerin fiziksel özellikleridir. Alanda yapılan araştırmalar doğrultusunda kişinin cinsel doyumda kendi beden algısının önemli olduğu görülmüştür. Bu bağlamda cinsel doyumunu hem partnerin fiziksel özelliklerini beğenme hem de kişinin kendi fiziksel özelliklerini beğenme durumuna göre incelenebilir.

Bu araştırma kapsamında çoğunluk kadındır. Ancak aynı cinsiyet grubunda da çalışmaların sonuçlarında farklılıkların olduğu görülmüştür. Bu açıdan da çalışmaların belirli bir cinsiyete yönelik incelenebilir ya da cinsiyet değişkeni kadın ve erkek katılımcı sayısında eşit olarak incelenebilir. Politika belirleyicilere yönelik öneriler

Eğitimcilere Yönelik Öneriler

1. Bu araştırmada katılımcıların yüzde ellisinden fazlası 18-24 yaş aralığındadır. Bununla paralel olarak eğitim durumları üniversite seviyesindedir. Bireylerin ebeveynlerine bağlanma boyutlarını kavrayabilmeleri ve romantik ilişkilerini değerlendirmeleri açısından üniversitelerin sürekli eğitim merkezlerinde konuya ilişkin eğitimler düzenlenebilir ve bireyler bilinçlendirilebilir.
2. Araştırma sonuçları ve alandaki diğer araştırmalar göstermektedir ki bireylerin bağlanma boyutları romantik ilişkileri de dahil olmak üzere bir çok noktada bireyin hayatını şekillendiren temel unsurlardan biridir. Bu bağlamda ebeveynlere çocukları ile olumlu/güvenli bağlanma geliştirebilmeleri için çeşitli eğitimler düzenlenip, anne babalar ve anne baba adayları bilinçlendirilebilir.

Romantik İlişkisi Olan Yetişkin Bireylere Yönelik Öneriler

1. Çalışma alanı cinsel terapi ve çift terapisi olan bir klinisyen olarak kliniğe başvuru yapan çiftlerin çoğunun evliliklerinde yaşadıkları sıkıntılar cinsel beklentilerin karşılanmaması ve cinsel tatminsizlik üzerine oluyor. Cinselliğin çiftlerin arasında konuşulmuyor olması bu problemin en görünen sebeplerinden biridir. Bireyler bu iletişim sorununun üstesinden bir terapist desteği ve karşılıklı çaba ile gelebilmektedir. Bir diğer ve daha örtük olan sebep ise bu çalışmada da araştırıldığı gibi bireyin hayatının ilk evresi olan bebeklik döneminde bakım vereni ile arasında kurulan bağa dayandığı düşünölmektedir. Bireyin destek almadan bu durumu özömlemesi çok daha zor olacaktır. İlişki içerisinde yaşanan sorunlarda bir uzmana başvurulması tavsiye edilebilir.
2. Klinik ortamda gördüğüm boşanma aşamasına gelen çiftlerin boşanma sebepleri yüksek oranla aldatma üzerinedir. Çiftlerde kadın ve erkek aldatmalarına bakıldığında toplumzdaki genel yargının aksine sadakatsizlik gösteren taraf çoğunluklu olarak

kadınlardır. Bu aldatmaların temelinde sevgi temelli cinsellik eksiki bulunmaktadır. Bu şekilde yardım almaya başvuran çiftlerde bireyler eşlerinden göremediğini düşündüğü sevgi ve şefkat temelli cinselliği ikinci bir kişide arama eğiliminde olup aldatmayı gerçekleştirmiştir. Kadın ve erkek yaratılışları gereği birbirinden farklı anatomiye ve düşünce yapılarına sahiptir. Düşündüklerimizi sesli dile getirmedığımız sürece karşı tarafın beklentilerimizi karşılamasını beklemek akıllıca bir tercih olmayacaktır. Bu sebeple çiftler, cinsel ilişkileri başta olmak üzere ilişkilerinde iyileştirmek istedikleri her noktayı doğru bir iletişim şekli ile partnerlerine anlatmaları, partnerleri ile konuşmaktan çekinmemeleri tavsiye edilebilir.

3. İlk bakım vereni ile bireyin ne kadar olumlu bir bağlanma geliştirdiği bireyin yönetebileceği bir durum değildir ve birincil bağlanma bireyin kontrolü dışında gerçekleşir. Birey ikincil bağlanmayı gerçekleştirirken yani yetişkinlik dönemindeki bağlanma kişiler arası deneyimlere bağlı olarak gelişir. Bu sebeple yeterli ve doğru bilgiye sahip olarak, ikincil bağlanma modelini daha olumlu bir hale getirmek bireyin kontrolünde olabilir. Bu kontrolü kazanabilmek adına bireylerin bir uzman tarafından verilecek eğitim ile farkındalık kazanması tavsiye edilebilir.

Araştırma kapsamı bu önerilere göre sonuçlara yönelik dikkate alınarak geliştirilmiştir.

KAYNAKÇA

- Ainsworth, M., Blehar, M., Waters, E. ve Wall, S. (1978). Patterns of attachment: A psychological study of the strange situation, Oxford: UK Erlbaum.
- Akhunlar, M. N. (2010). Üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri ile uyum süreçleri arasındaki ilişkinin incelenmesi (Yüksek lisans tezi). Maltepe Üniversitesi, İstanbul.
- Allen, J. P., Moore, C. M., Kuperminc, G. ve Bell, K. (1998). Attachment and adolescent psychosocial functioning. *Child Development*, 69, 1406-1419.
- Atak, H. ve Taştan, N. (2012). Romantik ilişkiler ve aşk. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 4(4), 520-546.
- Ateş, N. (2019). Eğitim düzeylerine göre 20-35 yaş arasındaki evli ve bekârların bağlanma stili puanlarının karşılaştırılması. *Eğitim ve Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 1, 1-11.
- Bakiler, E. ve Satan, A. (2020). Beliren yetişkinlikte bağlanma stilleri ile yaşam doyumu arasındaki ilişkide ihtiyaç doyumunun aracı rolü. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 51, 72-94.
- Baumeister, R. F., & Leary, M. R. (1995). The need to belong: desire for interpersonal attachments as a fundamental human motivation. *Psychological bulletin*, 117(3), 497-529.
- Bartholomew, K. (1990). Avoidance of intimacy: An attachment perspective. *Journal of Social and Personal Relationships*, 7, 147-178.
- Bartholomew, K. ve Horowitz, L. M. (1991). Attachment styles among young adults: A test of a four-category model. *Journal Personality Social Psychology*, 61, 226-244.
- Blackmore, D. E., Hart, S. L., Albiani, J. J., & Mohr, D. C. (2011). Improvements in partner support predict sexual satisfaction among individuals with multiple sclerosis. *Rehabilitation psychology*, 56(2), 117.
- Bodur, N. E., Çoşar, B., & Erdem, M. (2013). İnfertil çiftlerde evlilik uyumunun demografik ve klinik değişkenlerle ilişkisi. *Cukurova Medical Journal*, 38(1), 51-62.
- Bozdemir, N. ve Özcan, S. (2011). Cinselliğe ve cinsel sağlığa genel bakış. *Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care*, 5(4).
- Bretherton, I. (1995). The origins of attachment theory: John Bowlby and Mary Ainsworth. *Developmental Psychology Journal*, 28, 759-775.
- Cook, W. L. (2000). Understanding attachment security in family context. *Journal of Personality Social Psychology*, 78, 285-294.

- Curun, F. ve apkın, M. (2014). Romantik kıskançlığın bağlanma stilleri, benlik saygısı, kişilik özellikleri ve evlilik doyumu açısından yordanması. Psikoloji Çalışmaları, 34(1), 1-22.
- Çalı, D. (2021). Kadınlarda cinsel doyum üzerine, cinsel mitlerin ve ruminasyonun etkisi (Yüksek lisans tezi). İstanbul Kent Üniversitesi, İstanbul.
- alışır, M. (2009). Yetişkin bağlanma kuramı ve duygulanım düzenleme stratejilerinin depresyonla ilişkisi. Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar, 1, 240-255.
- Çayır, G. ve Kızılkaya Beji, N. (2015). Cinsel sağlık eğitimi. Türk Androloji Derneği, 17(62), 231-240.
- ıkılı Uytun, M., Öztop, D. B. ve Eşel, E. (2013). Ergenlik ve erişkinlikte bağlanma davranışının değerlendirilmesi. The Journal of Psychiatry and Neurological Sciences, 26(2), 177-189.
- olak, A. M. ve Cin, F. M. (2019). Kadınların cinsel doyumunun ilişki mutlulukları üzerine etkisi. İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 35, 745-754.
- Dağ, İ. ve Gülüm, İ. V. (2013). Yetişkin bağlanma örüntüleri ile psikopatoloji belirtileri arasındaki ilişkide bilişsel özelliklerin aracı rolü: Bilişsel esneklik. Türk Psikiyatri Dergisi, 24(4), 240-247.
- Del Mar Sánchez-Fuentes, M., Santos-Iglesias, P., & Sierra, J. C. (2014). A systematic review of sexual satisfaction. International journal of clinical and health psychology, 14(1), 67-75.
- Demirdağ, M. F. (2017). Bağlanma teorisinin kökenleri: John Bowlby ve Mary Ainsworth. Düzce Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 1(2), 76-90.
- Demirel, C. (2018). Yetişkinlerde bağlanma stillerinin mutluluk, yaşam doyumu ve depresyon ile ilişkisinin incelenmesi (Yüksek lisans tezi). Işık Üniversitesi, İstanbul.
- Dinç, S. (2012). Orgazm olamayan kadınlar ile orgazm olabilen kadınların atılganlık düzeyleri, benlik saygıları, beden algıları ve evlilik uyumları açısından karşılaştırılması (Master's thesis, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Doğan, S. ve Küçükgöncü, S. (2009). Geçmişten günümüze cinsellik araştırmaları. Nöropsikiyatri Arşivi Dergisi, 46, 102-109.
- Doğu Akdeniz Üniversitesi Psikolojik Danışmanlık, Rehberlik ve Araştırma Merkezi. (2020). Cinsellikle ilgili bazı kavramlar, İstanbul.
- Dönmez, B. (2018). Obez kadınlarda benlik saygısı ve beden imgesinin cinsel doyuma etkisinin incelenmesi (Master's thesis, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).

- Erdinç, İ. (2018). Evli çiftlerde, evlilik uyumu, cinsel yaşam doyumu ve yaşam doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi (Yüksek lisans tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi, İstanbul.
- Erişti, A. (2010). Bağlanma stilleri, kişilik özellikleri ve evlilik uyumu arasındaki ilişki (Yüksek lisans tezi). Ege Üniversitesi, İzmir.
- Ermiş, B. S. (2019). Lise öğrencilerinin bağlanma stilleri, aile yaşam doyumları ve duygusal özerklik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi (Yüksek lisans tezi). İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul.
- Ertürk, Z. H. (2021). Bağlanma stilleri ve benlik saygısının obsesif kompulsif semptomlar üzerindeki etkisi (Yüksek lisans tezi). İstanbul Kent Üniversitesi, İstanbul.
- Fışkın, G. ve Kızılkaya Beji, N. (2014). Cinsel fonksiyonun değerlendirilmesi ve hemşirenin rolü. Türk Androloji Derneği, 16(56), 73-76.
- Fraley, R. C. ve Davis, K. E. (1997). Attachment formation and transfer in young adults' close friendships and romantic relationships. *Personal Relationships*, 4(2), 131-144.
- Furman, W. ve Buhrmester, D. (1992). Age and sex differences in perceptions of networks of personal relationships. *Child Development*, 63, 103-115.
- Guerrero, L. K. (1998). Attachment-style differences in the experience and expression of romantic jealousy. *Personal Relationships*, 5, 273-291.
- Güldür, M. (2020). Romantik kıskançlık ve bağlanma stillerinin romantik ilişkilerle ilişkisi (Yüksek lisans tezi). Biruni Üniversitesi, İstanbul.
- Gürcan, Ç. (2017). Yetişkinlerde bağlanma stilleri ile öfke denetimi ve yaşam doyumu arasındaki ilişki (Yüksek lisans tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi, İstanbul.
- Hazan, C. ve Shaver, P. (1987). Romantic love conceptualized as an attachment process. *Journal Personality Social Psychology*, 52, 511-524.
- Henderson, A. W., Lehavot, K., & Simoni, J. M. (2009). Ecological models of sexual satisfaction among lesbian/bisexual and heterosexual women. *Archives of sexual behavior*, 38(1), 50-65.
- İlaslan, Ö. (2009). Çocukların bağlanma davranışlarının özlük nitelikleri ve anne bağlanma stillerine göre incelenmesi (Doktora tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya.
- İlhan, T. ve Özdemir, Y. (2012). Beliren yetişkinlerde yaş, cinsiyet ve bağlanma stillerinin kimlik statüleri üzerindeki yordayıcı rolü. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, 227-241.
- İnci, K. ve Ergen, A. (2009). Erektile disfonksiyon ve oral farmakoterapi. *Hacettepe Tıp Dergisi*, 40, 45-52.

- Kapçı, E.G. ve Küçüker, S. (2006). Ana Babaya Bağlanma Ölçeği: Türk Üniversite Öğrencilerinde Psikometrik Ölçeklerinin Değerlendirilmesi. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 17(4), 286-295.
- Karakaş, N.M. ve Şahin Dağlı, F. (2019). Bebeklerde bağlanmanın önemi ve etkileyen etmenler. *Türk Pediatri Arşivi*, 54(2), 76-81.
- Karakaş, Z. (2017). Bağlanma kuramı açısından kurum bakımının çocuklar üzerindeki etkileri. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(54), 867-875.
- Karakuş, Ö. (2012). Ergenlerde bağlanma stilleri ve yalnızlık arasındaki ilişki. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 23(2), 33-46.
- Kaya, F.Ş. ve Yüceol, S.E. (2018). Toplumsal cinsiyet rolü tutumları, romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar ve ilişki doyumu arasındaki ilişkiler. *Sosyal Bilimler Dergisi*, XI(2), 32-58.
- Kaya Balkan, İ. (2009). Bağlanma stillerinin evlilik ilişkisi üzerindeki etkisi (Yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Kesebir, S., Özdoğan Kavzoğlu, S. ve Üstündağ, M.F. (2011). Bağlanma ve psikopatoloji. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 3(2), 321-342.
- Kılıç, S. (2016). Cronbach'ın alfa güvenirlik katsayısı. *Journal of Mood Disorders*, 6(1), 47-48.
- Kırıt Gülaydın, G. ve Semerci, B. (2018). Romantik ilişkisi olan yetişkin bireylerin ilişki doyumlarının bağlanma stilleri, benlik saygısı ve kişilerarası ilişki tarzları açısından incelenmesi. *Psikoloji Araştırmaları*, 3(6), 14-25.
- Kızılkaya Beji, N. ve Aşçı, Ö. S. (2011). Cinsellikle ilgili kuramlar ve ilk bilimsel çalışmalar. *Türk Androloji Derneği*, 45, 160-163.
- Kilci, Ş. ve Özsoy, S. (2019). Evlilik hazırlığı yapan çiftlerin cinsel mitlere inanma durumları ve etkileyen faktörler. *Kadın Sağlığı Hemşireliği Dergisi*, 5(2), 1-28.
- Konkan, R., Bayrak, M., Güçlü Gönüllü, O. Şenormancı, Ö. ve Sungur, M.Z. (2012). Vajinismuslu kadınlarda cinsel işlev ve doyum. *Düşünen Adam Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Dergisi*, 25, 305-311.
- Main, M. (1996). Introduction to the special section on attachment and psychopathology: 2. overview of the field of attachment. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 64, 237-243.
- Meier, A. ve Allen, G. (2009). Romantic relationships from adolescence to young adulthood: Evidence from the national longitudinal study of adolescent health. *Sociological Quarterly*, 50(2), 308-335.
- Meredith, P. J., Strong, J. ve Feeney, J. A. (2007). Adult attachment variables predict depression before and after treatment for chronic pain. *European Journal of Pain*, 1, 164-170.

- Mikulincer, M. ve Shaver, PR (2007). Yetişkinlikte Bağlanma: Yapı, dinamikler ve değişim . Guilford Basın.
- Millikin, J. W. (2000). Resolving attachment injuries in couples using emotionally focused therapy: A process study (Doctoral dissertation). Virginia Polytechnic Institute and State University, New York.
- Morsünbül, Ü. ve Çok, F. (2011). Bağlanma ve ilişkili değişkenler. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 3(3), 553-570.
- Nickerson, A. ve Nagle, R. (2005). Parent and peer attachment in late childhood and early adolescence. *Journal Early Adolescence*, 25, 223-249.
- Ji, J., & Norling, A. M. (2004). Sexual satisfaction of married urban Chinese. *Journal of Developing Societies*, 20(1-2), 21-38.
- Okci, B. (2017). Cinsel yönelimin bağlanma stilleri, cinsel doyum ve psikopatoloji yönünden değerlendirilmesi (Yüksek lisans tezi). Işık Üniversitesi, İstanbul.
- Onur, N. (2006). Liseli ergenlerin bağlanma stilleri ve atılganlık düzeyleri arasındaki ilişki (Yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Öcal Yüceol, S. E. (2016). Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlar ile ilişki doyumunu ve romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar arasındaki ilişki (Yüksek lisans tezi). İstanbul Bilim Üniversitesi, İstanbul.
- Öztahtacı, D. (2017). Evli kadınlarda evlilik doyumunu, yetişkin bağlanma stilleri ve depresyon düzeyinin ilişkisinin incelenmesi (Yüksek lisans tezi). Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Gaziantep.
- Özteke, H.İ. (2015). Bağlanma, eş güdümlenici inançlar ve bedeni büyütmenin idealiyetçiliği (Doktoro tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Özkan, Z. ve Kızılkaya Beji, N. (2014). Psikolojik ve kişilerarası etmenlerin cinsel fonksiyon üzerine etkileri. *Türk Androloji Derneği*, 16(58), 203-208.
- Parker, G., Roussos, J., Hadzi-Pavlovic, D. ve diğerleri. (1997). The development of a refined measure of dysfunctional parenting and assessment of its relevance in patients with affective disorders. *Psychological Medicine*, 27, 1193-1203.
- Puentes, J., Knox, D. ve Zusman, M. E. (2008). Participants in "friends with benefits" relationships. *College Student Journal*, 42(1), 176-180.
- Rubin, H., & Campbell, L. (2012). Day-to-day changes in intimacy predict heightened relationship passion, sexual occurrence, and sexual satisfaction: A dyadic diary analysis. *Social Psychological and Personality Science*, 3(2), 224-231.
- Sağkal, A. S. ve Özdemir, Y. (2018). Algılanan romantik ilişki kalitesi ölçeğinin Türkçeye uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 46, 22-40.

- Saraç, A., Hamamcı, Z. ve Güçray, S. (2015). Üniversite öğrencilerinin romantik ilişki doyumunu yordaması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(43), 69-81.
- Sarı, T. (2008). Üniversite öğrencilerinde romantik ilişkilerle ilgili akılcı olmayan inançlar, bağlanma boyutları ve ilişki doyumları arasındaki ilişkiler (Doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Shaver, P. R., Hazan, C. ve Bradshaw, D. (1988). *Love as attachment: The integration of there behavioral systems*, New Haven: Yale University Press.
- Shorey, H. S. ve Snyder, C. R. (2006). The role of adult attachment styles in psychopathology and psychopathology outcomes. *Review of General Psychology*, 10, 1-20.
- Soysal, A.Ş., Bodur, Ş., İşeri, E. ve Şenol, S. (2005). Bebeklik dönemindeki bağlanma sürecine genel bir bakış. *Klinik Psikiyatri*, 8, 88-99.
- Stulhofer, A., Buškob, V. ve Brouillard, P. (2010) Development and bicultural validation of the new sexual satisfaction scale, *The Journal of Sex Research*, 47(4), 257-268.
- Subaşı, N. G. ve Kazan, H. (2020). Çocukluk dönemi bağlanma stillerinin yetişkin iletişimindeki etkisi. *The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication*, 10(2), 147-162.
- Sümer, N. ve Güngör, D. (1999). Yetişkin bağlanma stilleri ölçeklerinin Türk örnekleme üzerinde psikometrik değerlendirmesi ve kültürlerarası bir karşılaştırması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 14(43), 71-106.
- Sümer, N., Kaya, B., Ünal, S., Polat, R., Selçuk, E. ve Çekem, B. (2009). Bağlanma ve psikopatoloji: Bağlanma boyutlarının depresyon, panik bozukluk ve obsesif-kompulsif bozuklukla ilişkisi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 24(63), 38-45.
- Sümer, S. (2017). Romantik ilişkilerde bağlanma stilleri, romantik kıskançlık ve ilişki doyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi (Yüksek lisans tezi). Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Gaziantep.
- Sümer, S. ve Arıca, T. (2018). Romantik ilişkilerde bağlanma stilleri, romantik kıskançlık ve ilişki doyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Psikoloji Araştırmaları*, 3(6), 6-13.
- Sprecher, S. (2002). Sexual Satisfaction in Premarital Relationships: Associations with Satisfaction, Love, Commitment, and Stability. *The Journal of Sex Research*, 39:190-196.
- Tabachnick, B. G., and Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics*. Allyn & Bacon/Pearson Education.

- Temelli, E. (2018). Bireylerin değer yargılarına bağlı olarak romantik ilişki memnuniyetlerinin incelenmesi (Yüksek lisans tezi). Fatih Sultan Mehmet Üniversitesi, İstanbul.
- Terzi, S. (2014). Romantik ilişkilerde bağlanma yararlanmalarına yol açan olaylar: Nitel bir çalışma. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 12(2), 99-108.
- Torun, F., Torun, S. D. ve Özaydın, A. N. (2011). Erkeklerde cinsel mitlere inanma oranları ve mitlere inanmayı etkileyen faktörler. *Düşünen Adam Dergisi*, 24(1), 24-31.
- Tuğut, N. (2016). Yeni cinsel doyum ölçeğinin Türkçe versiyonu: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *The Journal of Happiness & Well-Being*, 4(2), 183-195.
- Tulpar, L.B. (2019). 4-6 yaş aralığındaki çocukların bağlanma stillerinin ve duygu düzenleme becerilerinin incelenmesi (Yüksek lisans tezi). Işık Üniversitesi, İstanbul.
- Türkseven, A., Söylemez, İ. ve Dursun, B. (2020). Cinsel işlev bozuklukları ile evlilik uyumu arasındaki ilişki. *Kriz Dergisi*, 28(1), 9-20.
- Uluyol, F.M. (2019). Bağlanma, duygu düzenleme süreçleri ve cinsel işlev bozukluğu arasındaki ilişki: Bir model önerisi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 11(1), 220-233.
- Umay, U. (2019). Ebeveynlere bağlanma ile romantik ilişkilerde bağlanma örüntüsünün üç kuşak kuşaklararası aktarımı ve üçüncü kuşaktaki evlilik beklentisine etkisi (Yüksek lisans tezi). Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa.
- Varlık Özsoy, E. (2015). Bağlanma, anksiyete ve bilgi işleme (Doktora tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Vikipedi. (t.y.). Serbest aşk. Erişim adresi: https://tr.wikipedia.org/wiki/Serbest_aşk
- Vural, B. K. ve Zincir, G. (2010). Cinsel sağlık eğitimi modeli: IMB modeli. *Gaziantep Tıp Dergisi*, 16(3), 1-5.
- Yaralı, S. (2013). Evli Kadınlarda Cinsel Fonksiyon Bozukluğu ve Cinsel Yaşam Kalitesinin İncelenmesi. T. C. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Erzurum.
- Yazıcıoğlu, G. (2011). Üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri ve stresle başa çıkma stratejileri arasındaki ilişki: odtü örneği (Yüksek Lisans Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Yıldızhan, E. (2017). Bağlanma teorisi ve bağlanma bozukluklarına genel bir bakış. *Anadolu Kliniği*, 22(1), 66-72.
- Yılmaz Esencan, T. ve Kızılkaya Beji, N. (2015). Günümüze değin cinsellik konusunda yapılan çalışmaların irdelenmesi. *Türk Androloji Derneği*, 17(63), 301-310.

Yonar, S. (2019). Beliren yetişkinlerde bağlanma ve romantik yalnızlık arasındaki ilişkide flört kaygısının aracı rolü (Yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

EKLER

EK-A

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
Etik Kurul Başkanlığı

ETİK KURUL KARAR ÖRNEĞİ

TOPLANTI TARİHİ: 30.06.2021
TOPLANTI SAYISI: 2021-23

KARAR NO: 2021-23-38: Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Klinik Psikoloji tezli yüksek lisans programı 190624418 numaralı İrem YAVUZ' un "Romantik İlişkisi Olan Yetişkin Bireylerin Ebeveynlerine Bağlanma Stilleri ile Cinsel Doyumları arasındaki İlişkinin Bazı Sosyal ve Demografik Özelliklerine Göre İncelenmesi" konulu çalışması hakkında yapacağı anket sorularının, etik kurallara uygun olup olmadığını tespit etmek üzere, Etik Kurulumuzun 03.02.2021 tarih ve 2021-03 sayılı toplantısında, İGÜ Etik Kurul Yönergesinin 12(1) maddesine göre değerlendirme yapmak üzere görevlendirilen öğretim elemanlarının raporları incelenmiş olup, ilgili çalışmada yer alan bilimsel araştırmanın etik kurallara uygun olduğuna oy birliği ile karar verildi.

Sosyo-Demografik Veri ve Bilgi Formu

1) Cinsiyetiniz?

- a.** Kadın **b.** Erkek

2) Kaç yaşındasınız?

- a.** 18-25 **b.** 26-30 **c.** 31-45 **d.** 46-60 **e.** +61

3) Eğitim durumunuz nedir?

- a.** İlkokul **b.** Lise **c.** Üniversite **d.** Yüksek lisans **e.** Doktora ve üstü

4) Gelir durumunuz nedir?

- a.** Asgari ücretten az **b.** Asgari ücret- 3500
c. 3501-5000 **d.** 5001 ve üzeri

5) Partnerinizin fiziksel özelliklerini beğenme durumunuz nedir?

- a.** Hiç beğenmiyorum
b. Pek beğenmiyorum
c. Az beğeniyorum
d. Çok beğeniyorum

6) Medeni haliniz nedir?

- a.** İlişkisi var **b.** Nişanlı **c.** Evli **d.** serbest ilişki

7) İlişki süreniz nedir?

- a.** 3 aydan az
b. 3-6 ay arası
c. 6 ay-1 yıl arası
d. 1-3 yıl arası
e. 3 yıldan fazla

ANNE-BABAYA İLİŞKİN GÖRÜŞLER ÖLÇEĞİ-I

Aşağıda ana-babanızın çeşitli tutum ve davranışlarına ilişkin ifadeler yer almaktadır. 16 yaşınıza kadar olan dönemde ANNENİZİ hatırlamaya çalışarak, her bir ifadeye en uygun seçeneğin karşısındaki paranteze X işareti koyunuz.

	Tamamen böyleydi	Kısmen böyleydi	Pek böyle değildi	Hiç böyle değildi
1. benimle yumuşak ve arkadaşça bir tarzda konuşurdu.	()	()	()	()
2. İhtiyaç duyduğum kadar yardım etmezdi.	()	()	()	()
3. Hoşlandığım şeyleri yapmama izin verirdi.	()	()	()	()
4. Duygusal olarak bana karşı soğuk görünürdü.	()	()	()	()
5. Sorunlarımı ve endişelerimi anlıyor görünürdü.	()	()	()	()
6. Bana karşı sevgi doluydu.	()	()	()	()
7. Kendi kararlarımı vermemden memnuniyet duyardı.	()	()	()	()
8. Büyümemi istemezdi.	()	()	()	()
9. Yaptığım her şeyi kontrol etmeye çalışırdı.	()	()	()	()
10. Mahremiyetime müdahale ederdi.	()	()	()	()
11. Olan-bitenler hakkında benimle konuşmaktan keyif alırdı.	()	()	()	()

12. Genellikle bana karşı güleryüzlüydü.	()	()	()	()
13. Bana, bebekmişim gibi davranma eğilimi vardı.	()	()	()	()
14. İhtiyaçlarımı ve isteklerimi anlamıyor gibiydi.	()	()	()	()
15. Kendimle ilgili kararlar almama izin verirdi.	()	()	()	()
16. İstenmediğimi hissettirdi.	()	()	()	()
17. Üzgün olduğum zamanlarda kendimi daha iyi hissetmemi sağlardı.	()	()	()	()
18. Benimle pek fazla konuşmazdı.	()	()	()	()
19. Ona bağımlı olduğum duygusunu yansıtmaya çalışırdı.	()	()	()	()
20. Annem yanımda olmadığı zaman, kendime bakamayacağımı hissederdim.	()	()	()	()
21. İsteddiğim kadar özgürlük tanırdı.	()	()	()	()
22. İsteddiğim zaman dışarı çıkmama izin verirdi.	()	()	()	()
23. Bana karşı aşırı koruyucuydu.	()	()	()	()
24. Beni övmezdi	()	()	()	()
25. İsteddiğim gibi giyinmeme izin verirdi.	()	()	()	()

ANNE-BABAYA İLİŞKİN GÖRÜŞLER ÖLÇEĞİ-II

Aşağıda ana-babanızın çeşitli tutum ve davranışlarına ilişkin ifadeler yer almaktadır. 16 yaşınıza kadar olan dönemde BABANIZI hatırlamaya çalışarak, her bir ifadeye en uygun seçeneğin karşısındaki paranteze X işareti koyunuz.

	Tamamen böyleydi	Kısmen böyleydi	Pek böyle değildi	Hiç böyle değildi
1. benimle yumuşak ve arkadaşça bir tarzda konuşurdu.	()	()	()	()
2. İhtiyaç duyduğum kadar yardım etmezdi.	()	()	()	()
3. Hoşlandığım şeyleri yapmama izin verirdi.	()	()	()	()
4. Duygusal olarak bana karşı soğuk görünürdü.	()	()	()	()
5. Sorunlarımı ve endişelerimi anlıyor görünürdü.	()	()	()	()
6. Bana karşı sevgi doluydu.	()	()	()	()
7. Kendi kararlarımı vermemden memnuniyet duyardı.	()	()	()	()
8. Büyümemi istemezdi.	()	()	()	()
9. Yaptığım her şeyi kontrol etmeye çalışırdı.	()	()	()	()
10. Mahremiyetime müdahale ederdi.	()	()	()	()
11. Olan-bitenler hakkında benimle konuşmaktan keyif alırdı.	()	()	()	()

12. Genellikle bana karşı güler yüzlüydü.	()	()	()	()
13. Bana, bebekmişim gibi davranma eğilimi vardı.	()	()	()	()
14. İhtiyaçlarımı ve isteklerimi anlamıyor gibiydi.	()	()	()	()
15. Kendimle ilgili kararlar almama izin verirdi.	()	()	()	()
16. İstenmediğimi hissettirdi.	()	()	()	()
17. Üzgün olduğum zamanlarda kendimi daha iyi hissetmemi sağlardı.	()	()	()	()
18. Benimle pek fazla konuşmazdı.	()	()	()	()
19. Ona bağımlı olduğum duygusunu yansıtmaya çalışırdı.	()	()	()	()
20. Babam yanımda olmadığı zaman, kendime bakamayacağımı hissederdim.	()	()	()	()
21. İsteddiğim kadar özgürlük tanırdı.	()	()	()	()
22. İsteddiğim zaman dışarı çıkmama izin verirdi.	()	()	()	()
23. Bana karşı aşırı koruyucuydu.	()	()	()	()
24. Beni övmezdi	()	()	()	()
25. İsteddiğim gibi giyinmeme izin verirdi.	()	()	()	()

Yeni Cinsel Doyum Ölçeği

Aşağıda yer alan maddeleri okurken son altı ay içindeki cinsel yaşamınızı düşününüz. Son 6 ay içindeki cinsel yaşamınızı en iyi yansıtan, memnuniyet derecenizi belirten numarayı daire içine alınız.

Ölçek Maddeleri	Hiç memnun değilim	Biraz memnunuz	Orta düzeyde memnunuz	Çok memnunuz	Son derece memnunuz
1. Cinsel uyarılma yoğunluğum	1	2	3	4	5
2. Cinsel boşalmamın (orgazm) kalitesi	1	2	3	4	5
3. Cinsel ilişki boyunca kendimi cinsel zevke teslim etme ve bırakmam	1	2	3	4	5
4. Cinsel ilişki boyunca odaklanmam/konsantrasyonum	1	2	3	4	5
5. Eşime/partnerime cinsel tepki biçimim	1	2	3	4	5
6. Vücudumun cinsel açıdan fonksiyonelliği (işlevselliği)	1	2	3	4	5
7. Cinsel ilişki sırasında duygusal serbestliğim (açılmam)	1	2	3	4	5
8. Cinsel ilişki sonrasındaki ruh halim	1	2	3	4	5
9. Cinsel boşalma (orgazm) sıklığı	1	2	3	4	5
10. Eşime/partnerime tattırdığım zevk	1	2	3	4	5
11. Cinsel ilişki sırasında aldığım ve verdiğim arasındaki denge	1	2	3	4	5
12. Cinsel ilişki boyunca eşimin/partnerimin duygusal paylaşımı (açılması)	1	2	3	4	5
13. Cinsel ilişkiyi eşimin/partnerimin başlatması	1	2	3	4	5
14. Eşimin/partnerimin cinsel boşalma (orgazm) becerisi	1	2	3	4	5
15. Eşimin/partnerimin kendisini cinsel zevk için teslim etmesi (bırakması)	1	2	3	4	5
16. Eşimin/partnerimin benim cinsel ihtiyaçlarımla ilgilenme tarzı	1	2	3	4	5
17. Eşimin/partnerimin cinsel yaratıcılığı	1	2	3	4	5
18. Eşimin/partnerimin cinsel ilişkiye hazır olması	1	2	3	4	5
19. Cinsel ilişkimin çeşitliliği	1	2	3	4	5
20. Cinsel ilişkimin sıklığı	1	2	3	4	5

